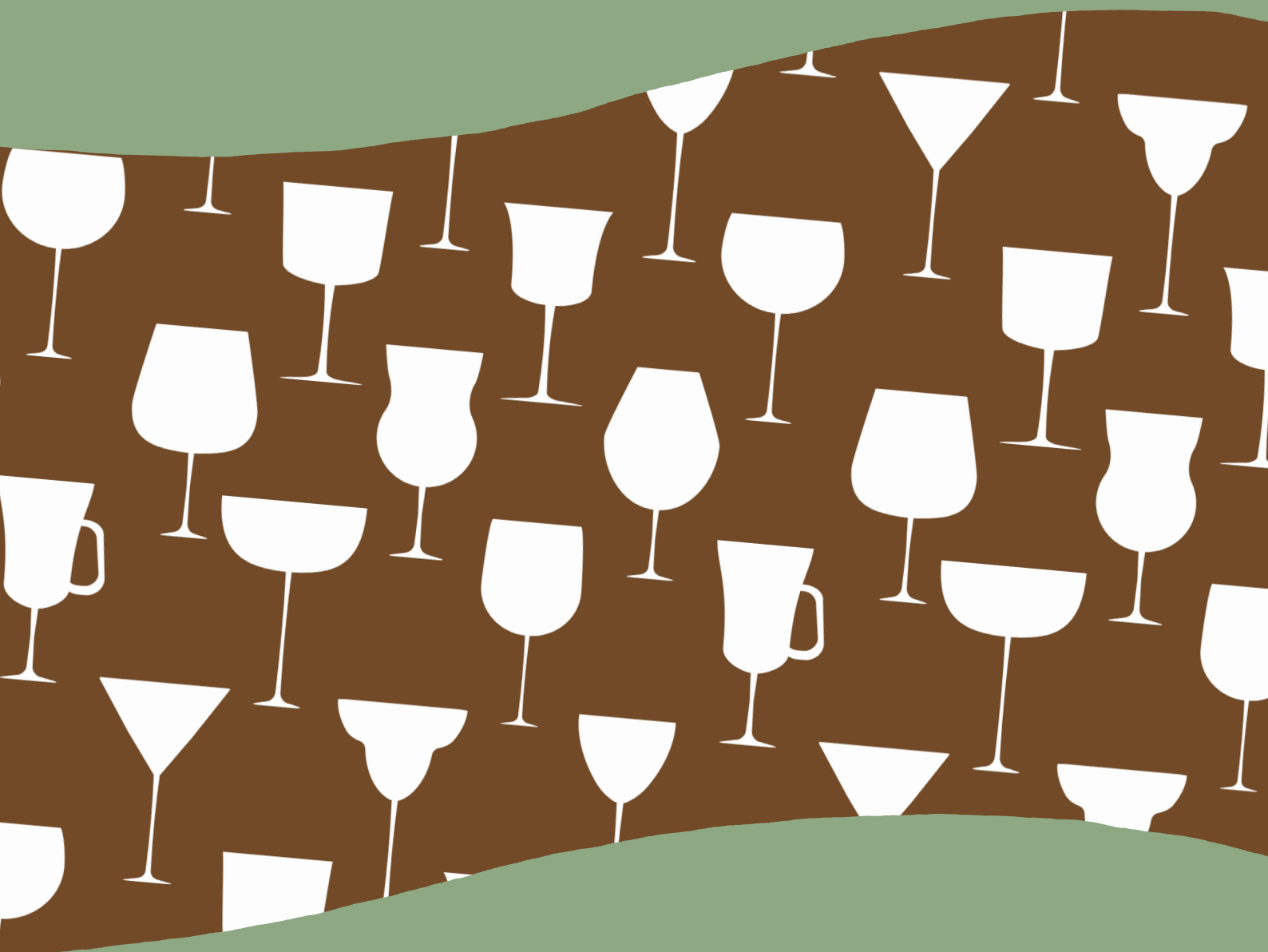

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2024

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2024

Denne rapport er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-indsats ved:

Pernille Boukaïdi Lundgaard

- Evaluerings- og analysekonsulent, cand.scient.soc. (Sociologi)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på pebl@cancer.dk og tlf.: 35 25 72 85

Anne Sofie Plum Christensen

- Specialkonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Ida Lambæk

- Studentermedhjælper, bach.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Johanna Munch Haraldsdottir

- Studentermedhjælper, BSc.Eng (Bioinformatik og Systembiologi)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Lundgaard PB, Christensen ASP, Lambæk I & Haraldsdottir, J

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2024

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2025

Kræftens Bekæmpelse
Forebyggelse & Oplysning
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-91277-78-8
ISSN: 2794-8552

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)
Maj 2025

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohols sundhedskonsekvenser er omfangsrige og veldokumenterede. Alkohol er forbundet med mere end 200 forskellige tilstande og sygdomme – herunder kræft – samt en øget risiko for vold og ulykker. Alkohols konsekvenser er også udbredte blandt unge. F.eks. er 3 ud af 10 unge i alderen 15-25 år kommet til skade på grund af alkohol, og 4 ud af 10 har haft blackout på grund af alkohol.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen. Tidlig alkoholdebut og et stort alkoholforbrug som barn og ung er forbundet med en højere risiko for at drikke mere end andre voksne senere i livet. Desværre spiller alkohol en stor rolle tidligt i mange unges liv, og efter en lang periode med et fald i danske unges alkoholforbrug, viser flere undersøgelser, at udviklingen igen går den forkerte vej. Derudover er Danmark stadig det land i Europa, hvor flest unge drikker sig fulde.

I 2014 lancerede Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden indsatsen 'Fuld af liv' med målene om at udskyde unges alkoholdebut, nedsætte alkoholforbruget og reducere fuldskeen blandt danske unge. Som led i denne indsats er det centralt at inddrage forældre som målgruppe, da de har en afgørende betydning for deres børns alkoholforbrug.

Denne rapport kortlægger forældres kendskab og holdninger til alkoholforbruget blandt egne børn og danske unge generelt. I rapporten indgår svar fra 1.517 forældre, der har mindst ét barn i alderen 13-17 år. Rapporten skal bidrage til at kvalificere det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser baseres på.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens indsats 'Fuld af liv'

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
English summary.....	6
Konklusioner og anbefalinger	8
Indledning.....	11
1. Forældres holdninger til unge og alkohol.....	14
Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug	14
Holdninger til alder ved alkoholdebut.....	16
Holdninger til alkoholindtag blandt børn/unge ved forskellige lejligheder	17
Holdninger til alder ved fuldsksdebut.....	21
2. Forældres holdninger til håndhævelse af aldersgrænser for køb af alkohol	22
Holdninger til håndhævelse af aldersgrænserne	22
3. Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug.....	23
Alkoholdebut	23
Fuldsksdebut	24
Hyppighed af alkoholindtag	25
Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug ift. andre unges forbrug.....	27
4. Forældres holdninger og bekymringer ift. deres børns alkoholforbrug.....	28
Forældres holdninger til at deres barn ikke drikker alkohol.....	28
Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug	29
Forældres bekymringer om deres barns alkoholforbrug.....	30
5. Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner.....	32
Forældres oplevelse af indflydelse	32
Forældres forsøg på at påvirke deres barns alkoholforbrug.....	33
Årsager til ikke at forsøge at påvirke sit barns alkoholforbrug.....	36
Udfordringer ved at håndtere barnets alkoholvaner	37
Forældres introduktion af alkohol til sit barn	39
Forældres opfattelse af andre forældres håndtering	42
Forældres køb af alkohol til deres børn	43
6. Alkohol i skoleregi	45
Forældremøder om alkohol i grundskolen.....	45
Forældremøder om alkohol på gymnasiale uddannelser	46
Indflydelse på barnets alkoholvaner ved overgang til ungdomsuddannelse.....	47
7. Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	49
Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	49
Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft	50
8. Metode.....	52
Litteraturliste.....	56

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges teenageforældres holdninger til og viden om alkohol blandt deres egne børn og unge generelt. Rapporten bygger på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.517 forældre med mindst ét barn i alderen 13-17 år. Data er indsamlet af analysebureauet Epinion – men i Norstats panel – i perioden 18. marts til 23. april 2024. Data er nationalt repræsentativt i forhold til forældres køn, region og barns alder.

Forældres holdninger til unge og alkohol

Omkring 8 ud af 10 forældre mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt, og at danske børn og unge generelt begynder at drikke alkohol for tidligt. Hver tredje forældre mener, at det er i orden, hvis børn og unge er under 16 år, første gang de drikker en genstand, – mens 14 % mener, at de bør være mindst 18 år, og 17 % mener, at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol. Størstedelen (79 %) af forældre mener, at det er i orden, at børn og unge drikker alkohol til deres egen eller jævnaldrendes 18-års fødselsdage, mens lidt over halvdelen (55 %) også mener, at det er i orden, at børn og unge drikker alkohol til fester på ungdomsuddannelser. Lidt mere end hver tredje synes, at det er i orden, hvis børn og unge drikker alkohol på sidste skoledag, mens 30 % synes, at det er i orden, hvis de gør det til deres konfirmation/nonfirmation eller lignende. Cirka hver tiende forældre mener, at det er i orden, hvis børn og unge drikker sig fulde før, de er fyldt 16 år – mens knap hver fjerde mener (24 %), at man skal være minimum 18 år og 31 % mener, at børn og unge slet ikke skal drikke sig fulde.

Forældres holdninger til håndhævelse af aldersgrænser

7 ud af 10 forældre mener, at der skal gøres mere for at aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen håndhæves.

Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug

Lidt over halvdelen af forældre (56 %) angiver, at deres barn har prøvet at drikke en genstand alkohol. Omkring en tredjedel (32 %) angiver desuden, at deres barn har prøvet at være fuld. Markant flere forældre til 15-17-årige, sammenlignet med forældre til 13-14-årige, angiver, at deres barn har prøvet at drikke en genstand og prøvet at være fuld. Omkring 3 ud af 4 forældre (74 %) tror, at deres barn drikker *mindre* end deres jævnaldrende, mens 21 % tror, at deres barn drikker *som gennemsnittet*. Kun 1 % tror, at deres barn drikker *mere* end deres jævnaldrende.

Forældres holdninger og bekymringer i forhold til deres børns alkoholforbrug

Blandt forældre, hvis børn ikke drikker alkohol, glæder størstedelen (58 %) sig over det, mens 5 % bekymrer sig over det. Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en genstand, mener 83 %, at deres barns alkoholforbrug er passende, mens 12 % mener, at det er for højt. Mere end 4 ud af 10 forældre (45 %), hvis barn har prøvet at drikke en genstand, har bekymringer i forhold til deres barns alkoholforbrug. Flest bekymrer sig om risikoen for ulykker (29 %) og overgreb (28 %) i forbindelse med barnets alkoholforbrug, mens færre bekymrer sig for konflikter/slagsmål (17 %), sundhedskonsekvenser (16 %) og konsekvenser for barnets præstationer i skole eller på arbejde (10 %).

Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner

8 ud af 10 af forældre oplever, at de har indflydelse på deres børns alkoholforbrug, mens 15 % oplever, at de ikke har nogen indflydelse. Flere forældre til 13-14-årige, sammenlignet med forældre til 15-17-årige, oplever, at de har en indflydelse. Dertil gør 86 % af forældre noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol. Forældre forsøger særligt at påvirke deres barns alkoholforbrug ved at tale med barnet om det (48 %), ved at forsøge at være en rollemodel og begrænse eget alkoholforbrug (42 %), ved at lave aftaler med barnet om alkohol (41 %), samt ved at undgå at servere alkohol for barnet (38 %). Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand, synes omkring en fjerdedel (23 %), at det er udfordrende at håndtere deres barns alkoholvaner. Her nævner nogle forældre bl.a., at det er udfordrende på grund af, at alkohol er en del af kulturen og et samfundspres, at det kan være svært at kontrollere, hvad ens børn laver udenfor hjemmet, og det kan være svært, når andre børn må drikke mere. Blandt alle forældre har over halvdelen (57 %) af forældre introduceret deres barn til alkohol, og 20 % regner med at gøre det på et tidspunkt. Årsagerne til, at forældre har introduceret deres barn til alkohol eller har tænkt sig at gøre det på et tidspunkt, er særligt for at lære deres barn at omgås alkohol på en fornuftig måde.

Knap halvdelen af forældre (44 %) tror, at andre forældre giver lov til mere, mens en tredjedel tror, at andre forældre giver lov til det samme. Kun 3 % tror, at andre forældre giver lov til mindre. 19 % af forældre til 13-15-årige har købt alkohol til deres barn, mens 36 % af forældre til 16-17-årige har købt alkohol til deres barn, mens det var under 16 år.

Alkohol i skolereg

Omkring 6 ud af 10 forældre (62 %) angiver, at alkohol har været taget op på et forældremøde i deres barns klasse i grundskolen, mens 31 % ikke har oplevet det. Blandt forældre, hvis barn går på gymnasium, angiver langt størstedelen (64 %), at alkohol *ikke* har været taget op på et forældremøde på ungdomsuddannelsen, mens 24 % angiver, at det har været taget op. Omkring 4 ud af 10 forældre (39 %), hvis barn går på gymnasium, mener, at det blev sværere for dem at blande sig i deres barns alkoholvaner, da barnet startede på sin uddannelse. 84 % af forældre mener, at det har en effekt at lave aftaler med sit barn omkring alkohol, når barnet starter på en ungdomsuddannelse, mens 11 % ikke tror, at det har nogen effekt.

Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Når forældre bliver spurgt, hvilke sygdomme de mener, at alkohol øger risikoen for, angiver 28 % kræft (uhjulpet kendskab). Når kræft angives som én af flere svarmuligheder til spørgsmålet om, hvilke sygdomme og tilstande alkohol øger risikoen for, angiver 54 % kræft (hjulpet kendskab).

English summary

In this report, we examine teenage parents' knowledge of and attitudes toward alcohol consumption, both among their own children and among young people in general. The report is based on data from a web-based survey, conducted among 1,517 parents, each with at least one child aged 13-17 years. The data was collected by the research agency Epinion – through Norstat's panel – during the period from March 18th to April 23rd, 2024. The data is nationally representative regarding parents' gender, region, and the age of their child.

Parents' attitudes towards young people and alcohol

Around 8 out of 10 parents believe that Danish youth consume too much alcohol, and that Danish children and youth generally start drinking alcohol too early. One-third of parents think it's acceptable for children and young people to drink their first unit of alcohol before the age of 16, while 14 % believe they should be at least 18 and 17 % think that children and young people should not consume alcohol at all. The majority (79 %) of parents consider it acceptable for children and young people to drink alcohol at their own or a friends 18th birthday party, while just over half (55 %) believe that it is also acceptable at high school parties. Slightly more than a third think it is acceptable for children and young people to drink alcohol on the last day of school, while 30 % believe it is acceptable at their confirmation/non-confirmation or similar events. Around 1 out of 10 parents think it is acceptable for children and young people to get drunk before they turn 16, whereas nearly a quarter (24 %) believe they should be at least 18, and 31 % think children and young people should not get drunk at all.

Parents' views on enforcing age limits

7 out of 10 parents believe more should be done to enforce the age restrictions on purchasing alcohol in retail stores.

Parents' awareness of their children's alcohol consumption

Slightly over half of parents (56 %) report that their child has drunk an alcoholic unit. About one-third (32 %) also say their child has been drunk. Notably more parents of 15-17-year-olds compared to those with 13-14-year-olds report that their child has consumed one unit of alcohol and has experienced being drunk. Approximately 3 out of 4 parents (74 %) believe that their child drinks *less* than their peers, while 21 % believe their child's drinking behavior is like the *average*. Only 1 % of parents believe their child drinks *more* than their peers.

Parents attitudes and concerns regarding their children's alcohol habits

Among parents whose children do not drink alcohol, most (58 %) are pleased about it, while 5 % are concerned. Among parents whose children have tried drinking one unit of alcohol, 84 % believe their child's alcohol consumption is appropriate, while 12 % believe it's too high. More than 4 out of 10 parents (45 %) whose child have tried drinking one unit of alcohol have concerns about their child's drinking habits. Most concerns relate to the risk of accidents (29 %) and assaults (28 %) associated with their child's alcohol consumption. Fewer parents are concerned about conflicts/fights (17 %), health consequences (16 %), and consequences related to their child's school or work performance (10 %).

Parents' influence on their children's alcohol habits

8 out of 10 parents feel they have an influence on their children's alcohol consumption, while 15 % feel they have no influence. More parents of 13–14-year-olds than parents of 15–17-year-olds feel they have influence. Furthermore, 86 % of parents actively try to influence their child to drink less or avoid alcohol. Parents primarily try to influence their child's alcohol consumption by talking to their child about alcohol (48 %), by trying to be a role model by limiting their own alcohol consumption (42 %), setting agreements about alcohol (41 %), and not serving alcohol to their child (38 %). Among parents whose children have tried drinking one unit of alcohol, about a quarter (23 %) find managing their child's alcohol habits challenging. Some parents mention, among other things, that it is challenging because alcohol is part of the culture and societal pressure, it can be difficult to monitor what their children do outside the home, and it can be hard when other children are allowed to drink more. Over half (57 %) of all parents have introduced their child to alcohol, and 20 % plan to do so at some point in the future, mainly to teach their child to handle alcohol responsibly.

Nearly half of parents (44 %) believe other parents allow more, while a third believe they are equally permissive. Only 3 % think other parents are less strict. Among parents of 13–15-year-olds, 19 % have purchased alcohol for their child, compared to 36 % of parents of 16–17-year-olds who purchased alcohol for their child before the child turned 16.

Alcohol in school context

Around 6 out of 10 parents (62 %) say alcohol has been addressed at a parent-teacher meeting in their child's class in primary school, while 31 % have not experienced it. Among parents whose children attend high school, most (64 %) say alcohol has not been discussed at parent meetings in youth education, while 24 % say it has. Around 4 out of 10 parents (39 %) whose children are in high school feel it became harder to interfere with their child's drinking habits once they started high school. 84 % of parents believe making agreements about alcohol with their child is effective when the child starts on a youth education, while 11 % believe it has no effect.

Parents' knowledge of the link between alcohol and cancer

When asked which diseases they believe alcohol increases the risk of, 28 % of parents mention cancer (unaided awareness). When cancer is presented as one of the response options to the question about which diseases and conditions alcohol increases the risk of, 54 % mention cancer (aided awareness).

Konklusioner og anbefalinger

I dette afsnit er de vigtigste fund fra rapporten fremhævet, og der er fulgt op med anbefalinger til, hvordan 'Fuld af liv'-indsatsen og andre forebyggelsesaktører kan målrette indsatser mod forældre for at skabe en sundere alkoholkultur blandt danske unge.

Konklusion: Størstedelen af forældre mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt, og at de begynder at drikke for tidligt – mens eget barns alkoholforbrug er passende

Omtrent 8 ud af 10 forældre mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt, og at danske børn og unge generelt begynder at drikke alkohol for tidligt. Når det kommer til egne børn, mener langt færre forældre (12 %), hvis børn har haft alkoholdebut, at deres børns alkoholforbrug er for højt. Omvendt mener 83 % af forældre, hvis børn har haft alkoholdebut, at deres barns alkoholforbrug er passende. Samtidig tror 74 % af alle forældre, at deres barn drikker mindre end deres jævnaldrende.

Anbefaling: Fundene viser, at der er en uoverensstemmelse mellem forældres holdninger til og indtryk af danske børn og unges alkoholforbrug generelt sammenlignet med deres egne børn. Dette peger i retning af, at forældre enten har en overdreven forestilling om, hvor meget danske unge drikker, eller at forældrene underdriver, hvor meget deres egne børn drikker – eller en kombination af disse. Når 'Fuld af liv' og andre aktører sætter unges alkoholforbrug og konsekvenserne heraf på dagsordenen, er det derfor relevant at forsøge at finde en balance, hvor man ikke skaber en overdreven forestilling om, hvor meget alkohol unge drikker. Det kan nemlig skabe en selvforstærkende effekt, hvis forældre og unge tror, at det er normen at drikke sig fuld hver weekend. Resultaterne viser også, at det er vigtigt, at forældre har en løbende dialog med deres børn om alkohol, så de har en nogenlunde fornemmelse af, hvor meget alkohol barnet drikker.

Konklusion: Et flertal af forældre mener, at der bør gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen

69 % af forældre mener, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen, mens kun 18 % er imod at gøre mere for at håndhæve aldersgrænserne.

Anbefaling: Det anbefales at fortsætte arbejdet med at styrke håndhævelsen af aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen (butikker, kiosker, supermarkeder m.m.). En ny undersøgelse med kontrolkøbere fra Sikkerhedsstyrelsen i juli 2024 viste, at mere end hver tredje butik overtrådte aldersgrænserne for salg af alkohol-, nikotin- eller tobaksprodukter [1]. Der er således fortsat behov for øget håndhævelse af, at aldersgrænserne for salg af alkohol bliver overholdt. Vi anbefaler fortsat en 18-års aldersgrænse for køb af al alkohol, hvilket også vil gøre håndhævelsen nemmere for personalet ude i butikkerne.

Konklusion: Forældre bekymrer sig mest om risikoen for ulykker og overgreb i forbindelse med deres barns alkoholforbrug

Mere end 4 ud af 10 forældre til børn, der har haft alkoholdebut, har bekymringer i forhold til deres barns alkoholforbrug (45 %). Dog har over halvdelen af forældre til børn, der drikker alkohol, ingen bekymringer i forhold til deres barns alkoholforbrug. Blandt de forældre, der har bekymringer, er det især risikoen for ulykker og overgreb (vold, røveri og seksuelle

overgreb), der bekymrer forældre. Færre forældre bekymrer sig om risikoen for f.eks. konflikter/slåskamp og sundhedskonsekvenser.

Anbefaling: Det anbefales, at forebyggelsesaktører fokuserer på at formidle risikoen for både de kortsigtede (f.eks. ulykker) og de langsigtede (f.eks. sundhed) konsekvenser ved børn og unges alkoholforbrug. Her kan forældre f.eks. informeres om, at alkohol leder til ca. 30.000 årlige skadestuebesøg blandt 15-24-årige [2], 40 % af 15-25-årige har oplevet blackout, og 29 % er kommet til skade - på grund af alkohol [3]. Hvis forældre oplyses om de kortsigtede konsekvenser, der opleves af de unge, kan det muligvis motivere flere til at tage aktiv stilling og påvirke deres egne børns alkoholvaner i en sundere retning. Samtidig er det vigtigt at fortsætte med at informere forældre og beslutningstagere om de langsigtede konsekvenser samt de samfundsmæssige gevinster, der er ved at implementere strukturelle forebyggelsestiltag (f.eks. en 18-års aldersgrænse for køb af alkohol uanset alkoholprocent).

Konklusion: Størstedelen af forældre oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug og gør noget på at påvirke det, men kun 4 ud af 10 forsøger at lave aftaler

8 ud af 10 forældre oplever, at de har indflydelse på deres børns alkoholforbrug, og 86 % gør noget for at påvirke deres børn til at drikke mindre eller til slet ikke at drikke alkohol. Dog er det kun 41 %, der forsøger at påvirke deres barns alkoholforbrug ved at lave aftaler med barnet om alkohol. Desuden oplever 23 % af forældre, hvis børn har haft alkoholdebut, at det er udfordrende at håndtere deres barns alkoholvaner, og 39 % af forældre, hvis barn går på gymnasium, oplever, at det blev sværere for dem at blande sig i deres barns alkoholvaner, da barnet startede på sin uddannelse.

Anbefaling: Forældre har en afgørende betydning for deres børns alkoholforbrug. Det er således vigtigt, at 'Fuld af liv'-indsatsen og andre forebyggelsesaktører særligt henvender sig til de forældre, der måtte opleve, at det er udfordrende eller er blevet sværere at blande sig i deres barns alkoholvaner. Det er vigtigt at hjælpe disse forældre med viden om og værktøjer til, hvordan de kan påvirke deres barns alkoholvaner i en sundere retning, ved blandt andet, at lave aftaler, bevare den gode dialog og sætte rammer for barnets alkoholforbrug. Herunder, er det særligt vigtigt, at forældre gøres opmærksomme på vigtigheden af aftaler, da børn, der har aftaler med deres forældre om alkoholforbrug, drikker mindre end børn, der ikke har aftaler med deres forældre. Derfor er det fordelagtigt at fortsat promovere 'Fuld af liv'-indsatsens forældremateriale 'Dit barn – din alkoholholdning' over for lærere, SSP-konsulenter og andre relevante aktører (gratis materiale findes på <https://www.fuldafliv.dk/alkoholholdning/>). På ungdomsuddannelserne kan forældreinddragelsen understøttes af indsatsen "Gymnasier Fuld af liv" ved at udbrede kendskabet hertil.

Konklusion: Mange forældre har selv introduceret deres barn til alkohol eller planlægger det, og flere har købt alkohol til deres børn, som ifølge loven ikke er gamle nok til at købe alkohol selv

Over halvdelen af forældre (57 %) har selv introduceret deres barn til alkohol, mens 20 % regner med at gøre det på et tidspunkt. Dette begrundes flest forældre med, at det er, fordi de vil lære deres barn at omgås alkohol på en fornuftig måde (40 %). Samtidig har 19 % af forældrene til 13-15-årige købt alkohol til deres barn, og 36 % af forældre til 16-17-årige har købt alkohol til deres barn, mens det var under 16 år.

Anbefaling: Det anbefales at oplyse forældre om, at Sundhedsstyrelsen fraråder børn og unge under 18 år at drikke alkohol. Samtidig er det særlig vigtigt at oplyse forældre om, at de har betydning for deres børns alkoholforbrug, og at de ved at introducere eller købe alkohol til deres børn risikerer at påvirke deres børn til at starte tidligere med at drikke og drikke mere, end de ellers ville have gjort. Desuden er det vigtigt at forældre gøres opmærksomme på, at en tidlig alkoholdebut er forbundet med et større alkoholforbrug senere i livet og øget risiko for alkoholafhængighed.

Konklusion: Alkohol tages sjældent op på forældremøder på ungdomsuddannelserne

Kun 24 % af forældre, hvis barn går på en ungdomsuddannelse, har oplevet, at alkohol har været taget op på et forældremøde, mens langt flere forældre (62 %) har oplevet det i grundskolen.

Anbefaling: Det anbefales, at 'Fuld-af-liv'-indsatsen samt andre forebyggelsesaktører fortsat arbejder med at få unges alkoholvaner på dagsordenen på ungdomsuddannelserne. Det kan gøres ved at udbrede "Gymnasier Fuld af Liv" og dermed få flere ungdomsuddannelser til at arbejde aktivt med alkoholkulturen, herunder at afholde forældremøder om alkohol. Desuden er det vigtigt at forældre informeres om, at de stadig har betydning for deres børns alkoholvaner, selvom barnet er blevet ældre og måske er startet på en ungdomsuddannelse.

Indledning

Denne rapport omhandler forældres holdninger til og viden om unges alkoholvaner. Rapporten bygger på svar fra 1.517 forældre med mindst ét barn i alderen 13-17 år. Det er relevant at belyse unges alkoholvaner ud fra et forældreperspektiv, da forældre har stor betydning for deres børns alkoholvaner [4, 5].

Formål

Formålet med rapporten er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i forældres viden om og holdninger til unges alkoholvaner. Samtidig skal rapportens resultater anvendes til at styrke det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser baseres på.

Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for mere end 200 sygdomme og tilstande, herunder kræft, hjertesygdom og leversygdom [6]. I Danmark er der årligt i gennemsnit 2.465 dødsfald, hvor alkohol fremgår som tilgrundliggende eller medvirkende diagnose i Dødsårsagsregisteret [7]. Det reelle antal alkoholrelaterede dødsfald er formentligt højere, da alkohol ikke altid fremgår som dødsårsag i registret. Et tidligere studie fandt, at der årligt var næsten 4.000 alkoholrelaterede dødsfald [8]. Derudover kan et stort alkoholforbrug have sociale konsekvenser såsom en øget risiko for arbejdsløshed.

Blandt unge er alkohols konsekvenser også tydelige. Alkohol påvirker den unge hjerne, der stadig er under udvikling, og øger desuden risikoen for ulykker, vold og konflikter [6, 8]. En del unge oplever også at gøre ting, som de efterfølgende fortryder, når de er påvirket af alkohol [3]. 4 % af unge mellem 15 og 24 år har været på skadestuen på grund af alkohol inden for et enkelt år [9]. Det svarer til 30.000 årlige skadestuebesøg.

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på verdenssundhedsorganisationen WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker [10]. Alkohol øger risikoen for mindst 7 kræftformer, herunder kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen. Risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages [11]. Det er estimeret, at der hvert år er mindst 1.100 danskere, der får kræft som følge af alkohol [12].

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Forskning viser, at alkoholvaner grundlægges i ungdommen. Unge, der i teenageårene har et stort forbrug af alkohol, har en større risiko for senere i livet at drikke mere end andre voksne [13]. Derudover øger en tidlig alkoholdebut risikoen for alkoholafhængighed senere i livet [14, 15].

Danske unge har et højt alkoholforbrug og drikker mest i Europa

De seneste årtier er alkoholforbruget faldet blandt danske unge, og debutalderen er steget [16]. Faldet ses også i Sundhedsprofilen fra 2021 blandt 16-24-årige [17] og blandt drenge i Sundhedsprofilen fra 2023. Desværre viser Sundhedsprofilen 2023 en stigning blandt piger,

og andre nye undersøgelser viser en stigning for begge køn [3, 16, 18, 19]. Danmark har fortsat "europarekord", hvad angår fuldskab og binge-druk blandt unge. F.eks. har gennemsnitligt 40 % af danske 15-16-årige været fulde mindst én gang den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende andel er 13 % [19].

Forældre har betydning for unges alkoholforbrug

Der er solid evidens for, at forældre har indflydelse på deres børns alkoholforbrug [4, 5]. Blandt andet har forældres eget alkoholforbrug, aftaler/regler om alkohol og god kommunikation mellem forældre og barn sammenhæng med barnets alkoholforbrug.

Alkohol bidrager til social ulighed

Det er især personer med lavere socioøkonomisk status (f.eks. ingen eller kort uddannelse), der oplever de største konsekvenser af et højt alkoholforbrug [20]. Det gælder også blandt unge, hvor der er social ulighed i negative konsekvenser af alkoholforbrug som for eksempel vold, ulykker og fortrudte handlinger. Den sociale ulighed ses også, når der tages højde for størrelsen af alkoholindtaget [5].

Alkoholindsatsen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholindsats 'Fuld af liv' blev lanceret i 2014 og arbejder for at skabe en sundere alkoholkultur blandt unge. Indsatsens mål er at få unge til at starte senere med at drikke alkohol, at unge skal drikke mindre, og at færre unge skal drikke sig fulde. Samtidig arbejdes der for at skabe en kulturændring, hvor alkohol ikke er omdrejningspunktet for fællesskabet, og hvor ingen oplever drikkepres. 'Fuld af liv's forældreindsats kan ses her: www.alkoholdning.dk

Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 1.517 forældre til børn i alderen 13-17 år. Data er indsamlet af analysebureauet Epinion – i Norstat panel – ved brug af et internetbaseret spørgeskema fra 18. marts til 23. april 2024. Data er indsamlet via kvoter, der sikrer en nationalt repræsentativ fordeling i forhold til forældres køn, barns alder og region.

For mere information om rapportens datagrundlag og metode se kapitel 8.

Definitioner

Genstand

En hel genstand svarer til én af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-Jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande. Respondenterne blev præsenteret for denne definition, da de udfyldte spørgeskemaet.

Alkoholdebut

Alderen hvor barnet første gang drak en hel genstand – vurderet af forældrene.

Fuldskabsdebut

Alderen hvor barnet var fuld første gang – vurderet af forældrene.

Har et alkoholforbrug/drikker alkohol

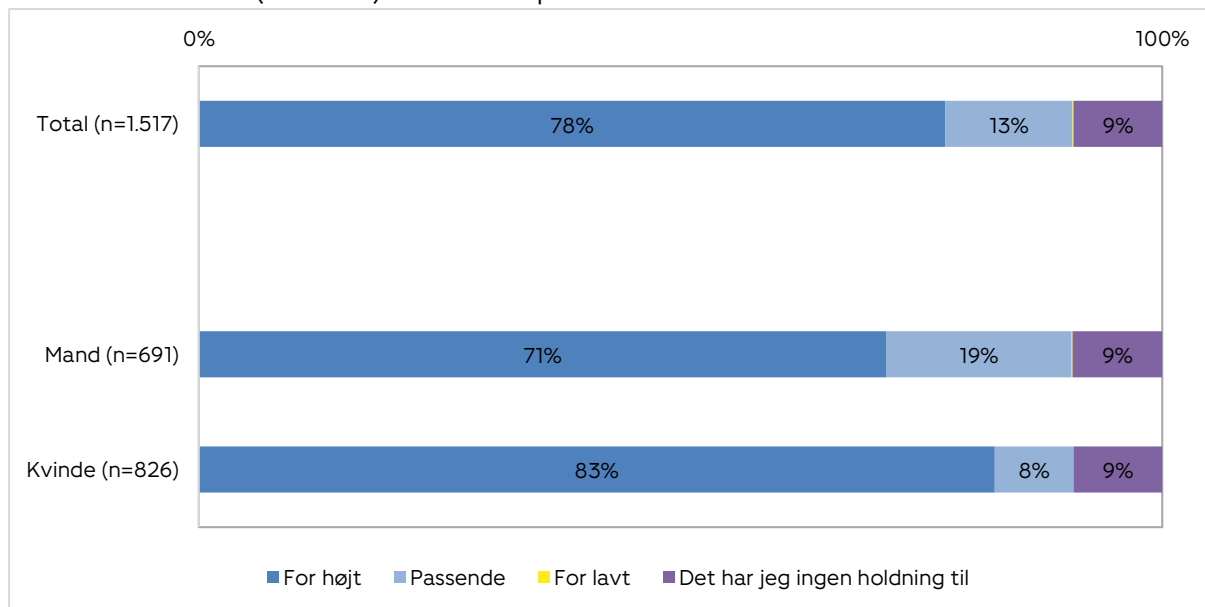
I rapporten bruges udsagnene "børn der har et alkoholforbrug" og "børn der drikker alkohol" generelt om børn, hvor forældrene har angivet, at barnet drikker alkohol oftere end aldrig.

1. Forældres holdninger til unge og alkohol

Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug

Figur 1.1. *Hvad tænker du om danske unges alkoholforbrug?*¹

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn*.

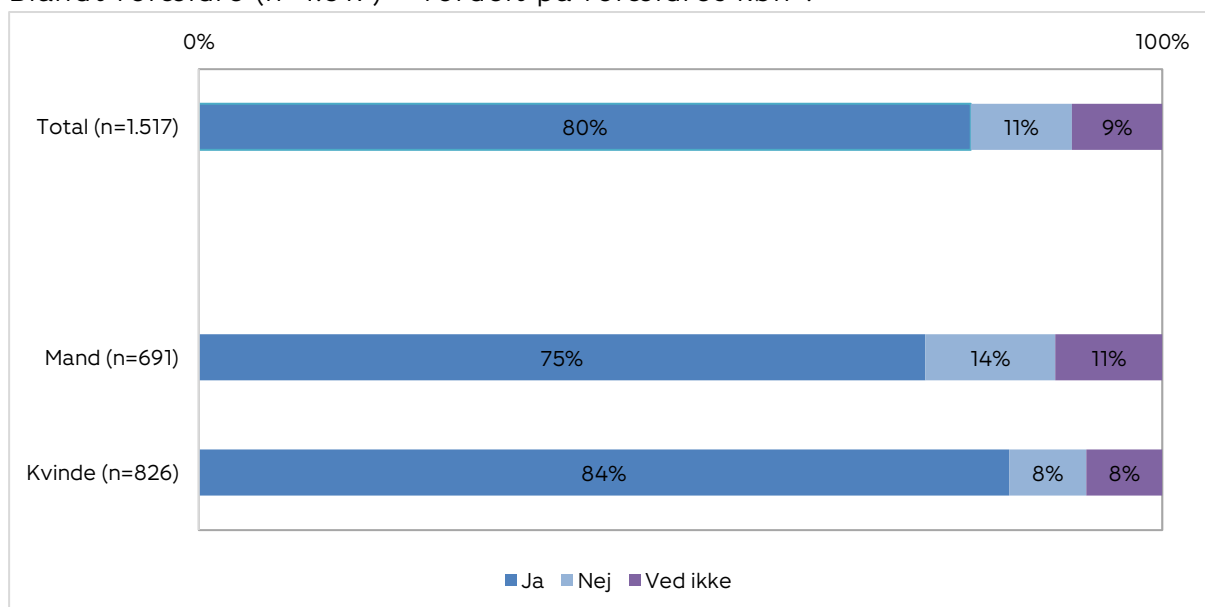
* Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

- 78 % af forældre mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt. 13 % mener, at det er passende, mens tæt på 0 % mener, at det er for lavt.
- Flere mødre end fædre mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt (83 % mod 71 %).

¹ Kun 1 person har svaret 'Det er for lavt', svarende til 0,1 % af respondenterne, heraf 0 mødre og 1 far. Det afrundes til 0 % og kan derfor ikke ses på figuren.

Figur 1.2. Synes du generelt, at danske børn og unge begynder at drikke alkohol for tidligt?

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn*.

* Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

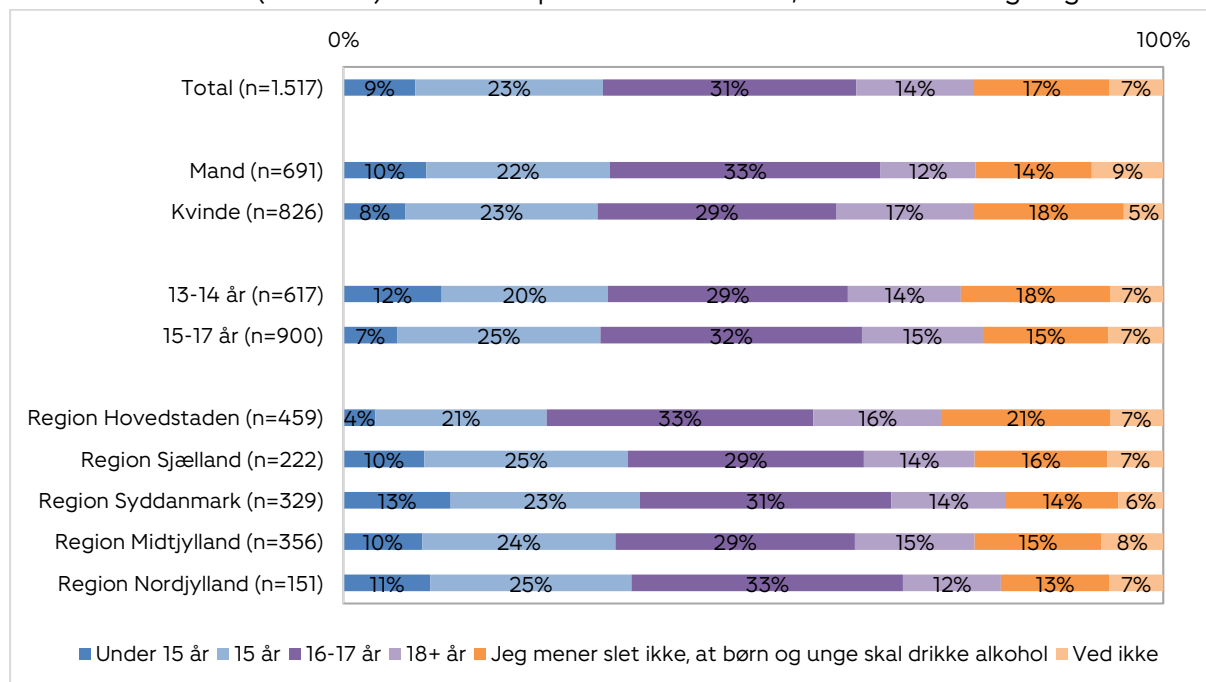
- 8 ud af 10 (80 %) forældre mener, at danske børn og unge generelt begynder at drikke alkohol for tidligt, mens 11 % ikke mener det.
- Flere mødre end fædre mener, at danske børn og unge generelt begynder at drikke for tidligt (84 % mod 75 %).

Holdninger til alder ved alkoholdebut

Sundhedsstyrelsen fraråder børn og unge under 18 år at drikke alkohol [6].

Figur 1.3. *Hvor gamle mener du, at børn og unge som minimum bør være første gang, de drikker en hel genstand, f.eks. en øl eller et glas vin?*

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn, barns alder og region*.

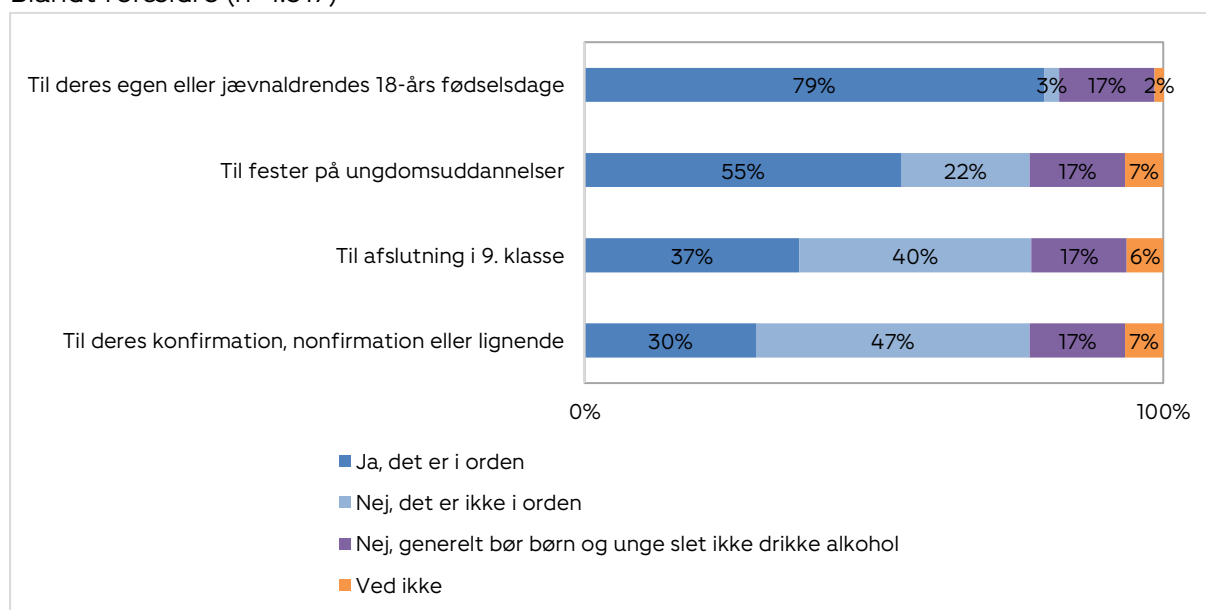

*Ingen signifikant forskel ift. barns køn.

- Hver tredje (32 %) forældre mener, at det er i orden at børn og unge er under 16 år, når de drikker en genstand for første gang. 3 ud af 10 (31 %) forældre mener, at børn og unge skal være mellem 16-17 år, når de drikker en genstand for første gang, og 14 % mener, at børn og unge minimum skal være 18 år, før de drikker en hel genstand. 17 % mener, at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol.
- Flere mødre end fædre mener, at børn og unge minimum skal være 18 år første gang, de drikker en hel genstand (17 % mod 12 %). Samtidig mener flere mødre end fædre også, at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol (18 % mod 14 %).
- Flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige mener, at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol (18 % mod 15 %).
- Flest forældre fra Region Hovedstaden mener enten, at børn og unge minimum skal være 18 år første gang, at de drikker en genstand (16 %) eller at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol (21 %). Færrest forældre fra Region Nordjylland mener enten at børn og unge skal være 18 år eller derover første gang, de drikker en genstand (12 %) og at børn og unge slet ikke skal drikke alkohol (13 %).

Holdninger til alkoholindtag blandt børn/unge ved forskellige lejligheder

Figur 1.4. Mener du, at det er i orden, at børn/unge drikker alkohol i følgende situationer? Blandt forældre (n=1.517)^{2,3}

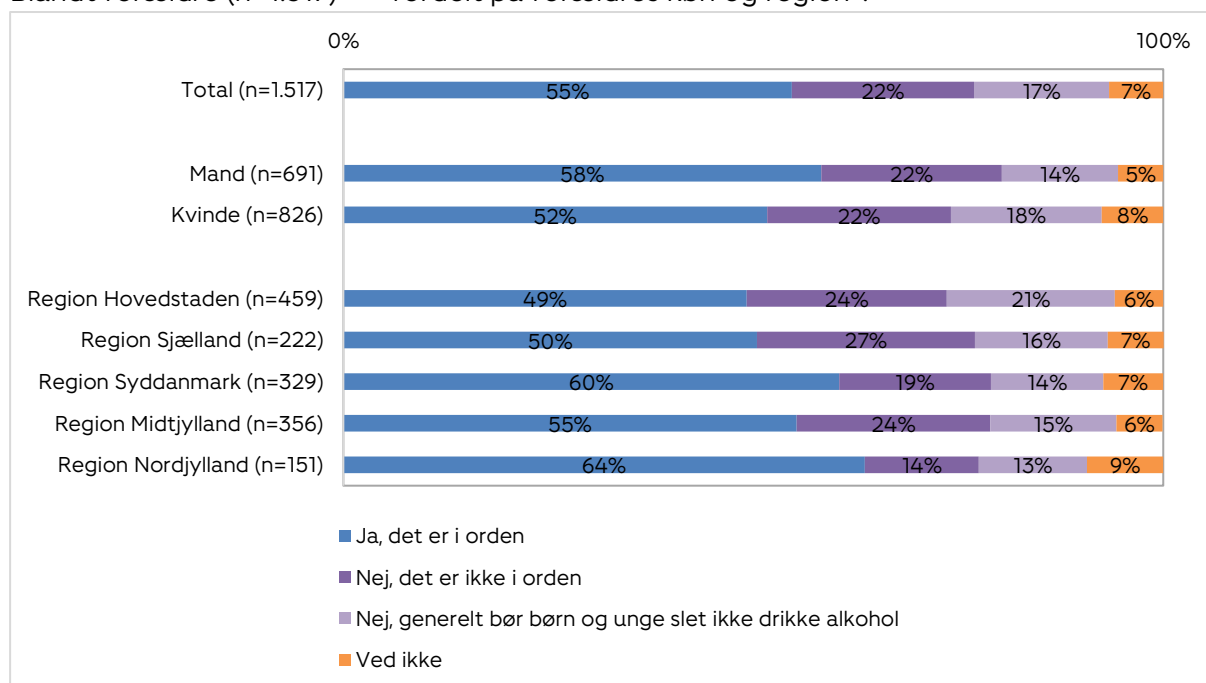
- Hovedparten af teenageforældre mener, at det er i orden, at unge drikker alkohol ved deres egen eller jævnaldrendes 18-års fødselsdage (79 %). 3 % mener ikke, at det er i orden, og 17 % mener slet ikke børn og unge bør drikke alkohol.
- Lidt over halvdelen af forældre (55 %) mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til fester på ungdomsuddannelser. 22 % mener ikke, at det er i orden.
- Lidt mere end hver tredje forælder (37 %) mener, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til sidste skoledag i 9. klasse. Fire ud af 10 forældre mener ikke, at det er i orden.
- 3 ud af 10 forældre mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til deres konfirmation, nonfirmation eller lignende. Næsten halvdelen (47 %) mener ikke, at det er i orden.

² Forældre, der tidligere har svaret, at børn og unge slet ikke bør drikke alkohol (n=250), har ikke fået spørgsmålet til figur 1.4, men indgår i analysen under kategorien "Nej, generelt bør børn og unge slet ikke drikke alkohol".

³ Der er ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, region, barns alder og køn ift. om forældre mener, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til deres egen eller jævnaldrendes 18-års fødselsdage.

Figur 1.5. Mener du, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til fester på ungdomsuddannelser?

Blandt forældre (n=1.517)⁴ – fordelt på forældres køn og region*.

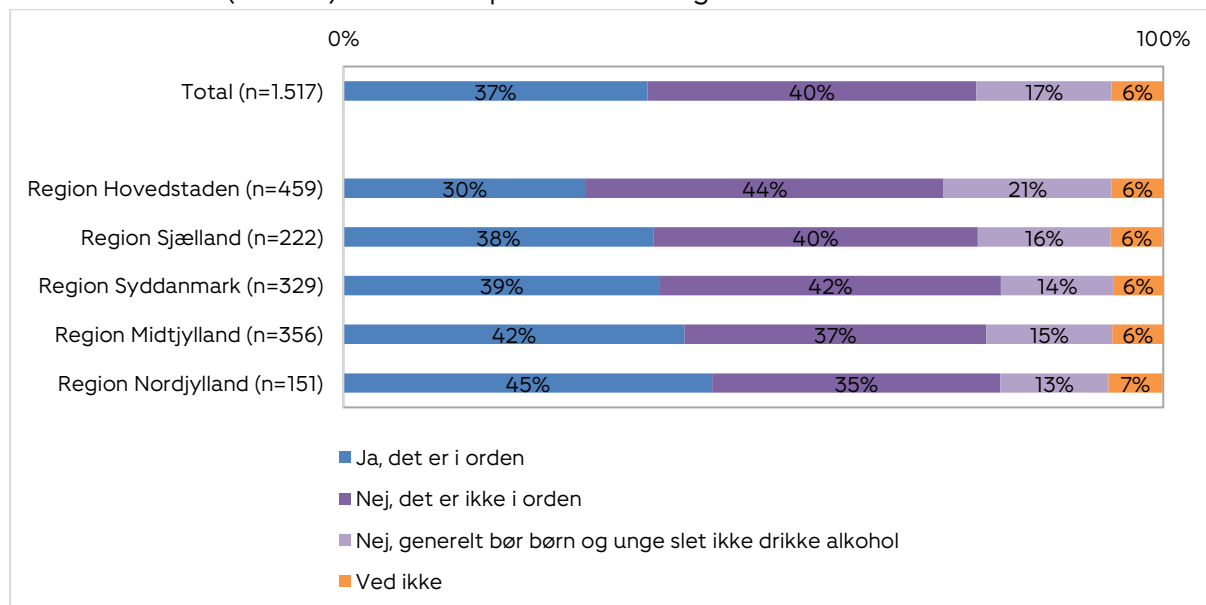

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn og alder.

- Flere fædre end mødre mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til fester på ungdomsuddannelser (58 % mod 52 %).
- Flest forældre fra Region Nordjylland mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til fester på ungdomsuddannelser, mens færrest forældre fra Region Hovedstaden og Region Sjælland mener det (64 % mod hhv. 49 % og 50 %).

⁴ Forældre, der tidligere har svaret, at børn og unge slet ikke bør drikke alkohol (n=250), har ikke fået spørgsmålet til figur 1.5, men indgår i analysen under kategorien "Nej, generelt bør børn og unge slet ikke drikke alkohol".

Figur 1.6. Mener du, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til afslutning i 9. klasse? Blandt forældre (n=1.517)⁵ – fordelt på forældres region*.

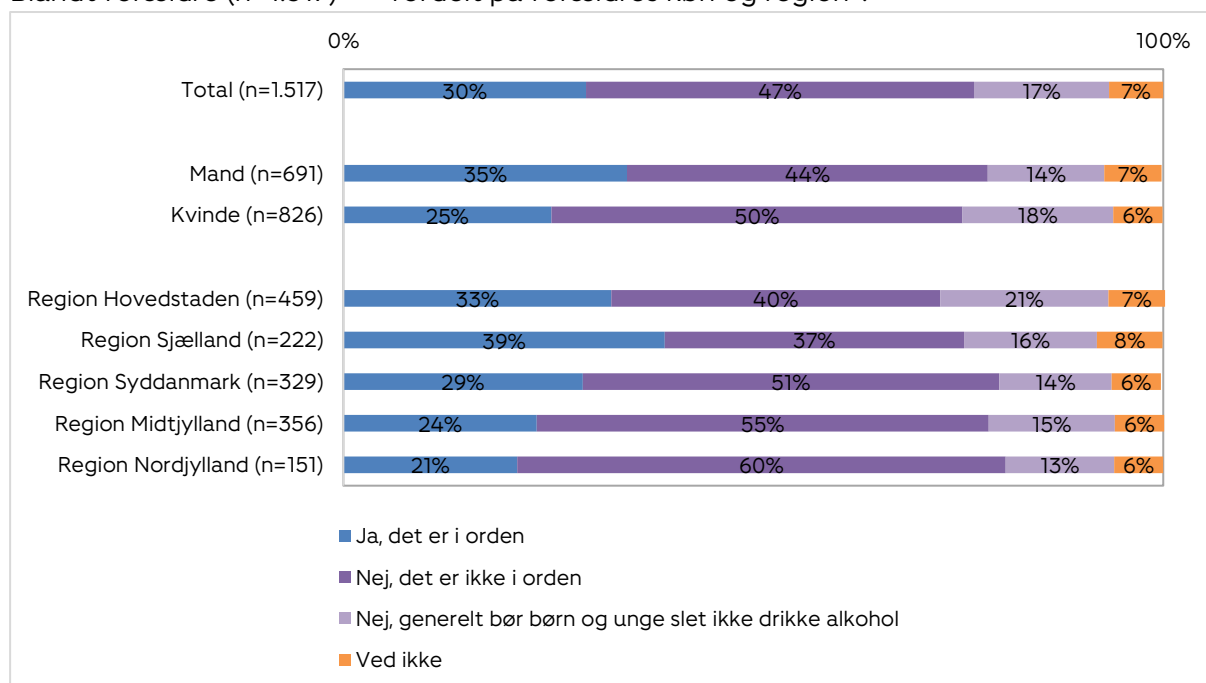
*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn og alder.

- Flest forældre fra Region Nordjylland mener, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til sidste skoledag i 9. klasse, mens færrest forældre fra Region Hovedstaden mener det (45 % mod 30 %).

⁵ Forældre, der tidligere har svaret, at børn og unge slet ikke bør drikke alkohol (n=250), har ikke fået spørgsmålet til figur 1.6, men indgår i analysen under kategorien "Nej, generelt bør børn og unge slet ikke drikke alkohol".

Figur 1.7. Mener du, at det er i orden at børn/unge drikker alkohol til deres konfirmation, nonfirmation eller lignende?

Blandt forældre (n=1.517)⁶ – fordelt på forældres køn og region*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn og alder.

- Flere fædre end mødre mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til deres konfirmation, nonfirmation eller lignende (35 % mod 25 %).
- Flest forældre fra Region Sjælland mener, at det er i orden, hvis børn/unge drikker alkohol til deres konfirmation, nonfirmation eller lignende, mens færrest forældre fra Region Nordjylland mener det (39 % mod 21 %).

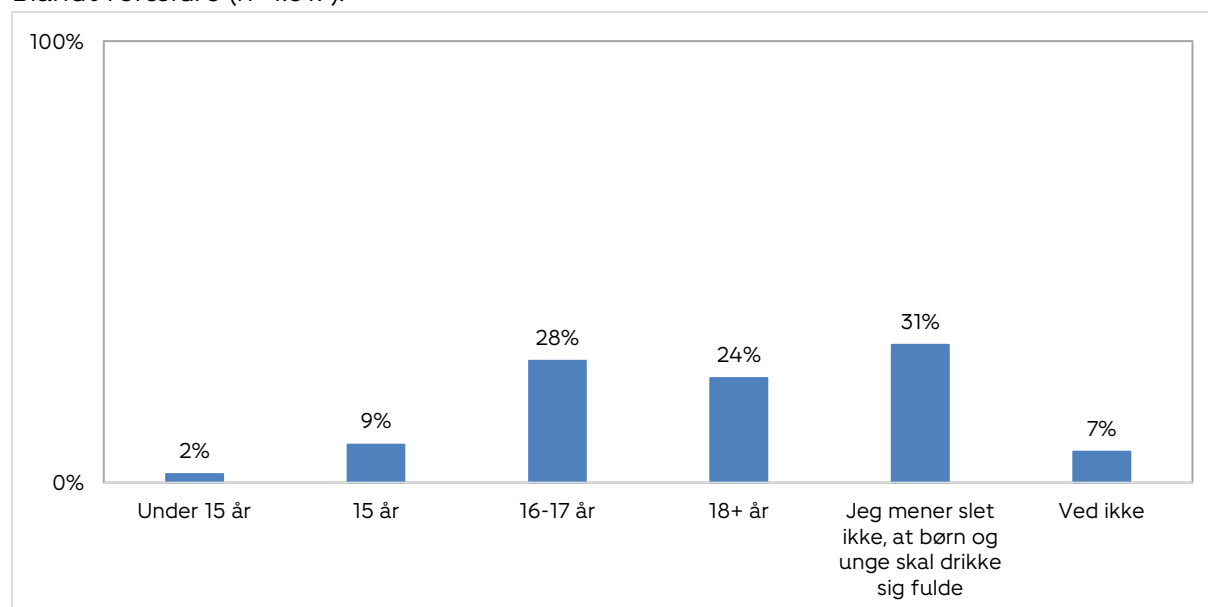
⁶ Forældre, der tidligere har svaret, at børn og unge slet ikke bør drikke alkohol (n=250), har ikke fået spørgsmålet til figur 1.7, men indgår i analysen under kategorien "Nej, generelt bør børn og unge slet ikke drikke alkohol".

Holdninger til alder ved fuldsksdebut

Sundhedsstyrelsen fraråder børn og unge under 18 år at drikke alkohol [6].

Figur 1.8. *Hvor gamle mener du, at børn og unge som minimum bør være første gang, de drikker sig fulde?*⁷

Blandt forældre (n=1.517).

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, region, barns køn og alder.

- 11 % af forældrene mener, at det er i orden, at børn og unge drikker sig fulde første gang, når de er under 16 år, mens 38 % af forældrene mener, at det er i orden, når børn og unge er under 18 år. Cirka hver fjerde (24 %) mener, at unge skal være 18 år eller derover, før de drikker sig fulde. 31 % af forældrene mener slet ikke, at børn og unge bør drikke sig fulde.

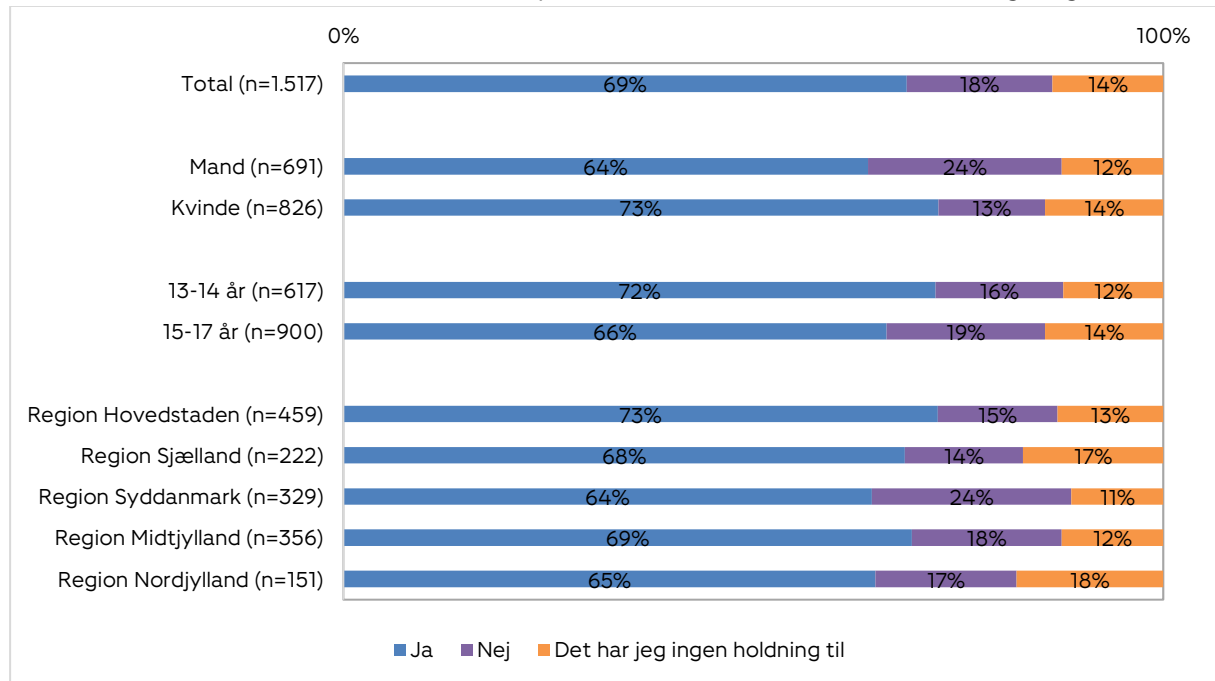
⁷ Forældre, der har angivet, at de slet ikke mener, at børn og unge skal drikke alkohol (n=250) er blevet kodet sammen med forældre, der har angivet 'Jeg mener slet ikke, at børn og unge skal drikke sig fulde'.

2. Forældres holdninger til håndhævelse af aldersgrænser for køb af alkohol

Holdninger til håndhævelse af aldersgrænserne

Figur 2.1. Synes du, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol i butikker, kiosker og supermarkeder bliver håndhævet?

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn, barns alder og region*.

*ingen signifikant forskel ift. barns køn.

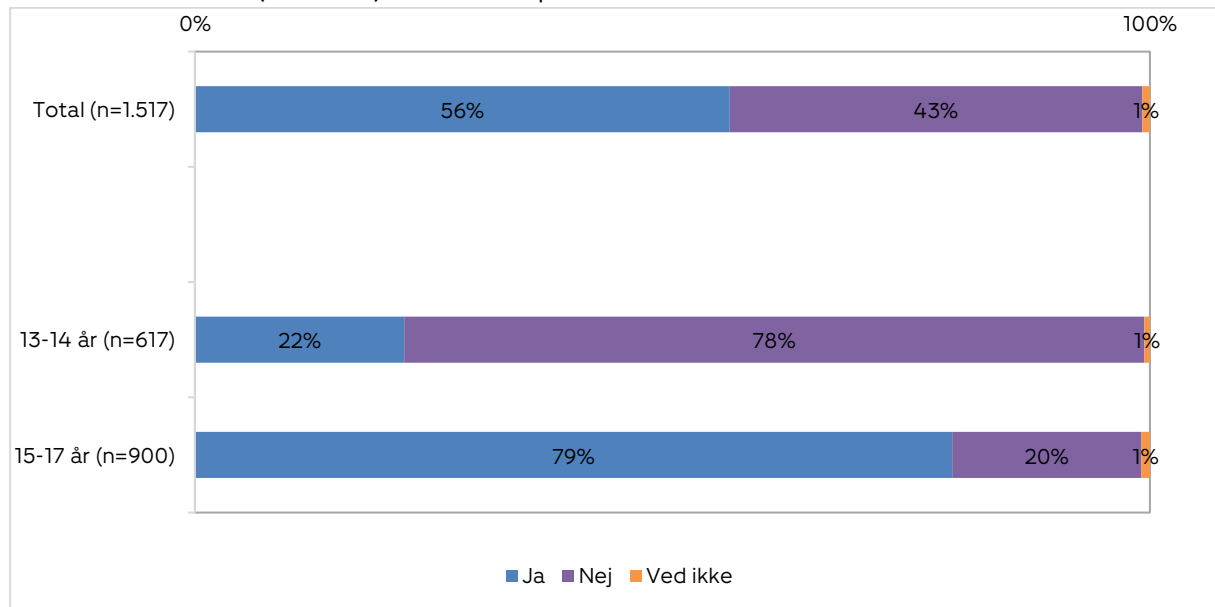
- 7 ud af 10 (69 %) forældre mener, at der skal gøres mere for at aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen bliver håndhævet, mens 18 % ikke mener, at der skal gøres mere.
- Flere mødre end fædre mener, at der skal gøres mere for at aldersgrænserne for køb af alkohol i detailhandlen bliver håndhævet (73 % mod 64 %).
- Flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige mener, at håndhævelsen skal styrkes (72 % mod 66 %).
- Flest forældre fra Region Hovedstaden mener, at håndhævelsen skal styrkes (73 %), men det gælder færrest fra Region Syddanmark (64 %) og Region Nordjylland (65 %).

3. Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug

Alkoholdebut

Figur 3.1. Har dit barn prøvet at drikke en hel genstand, f.eks. en øl eller et glas vin?

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på barns alder*.

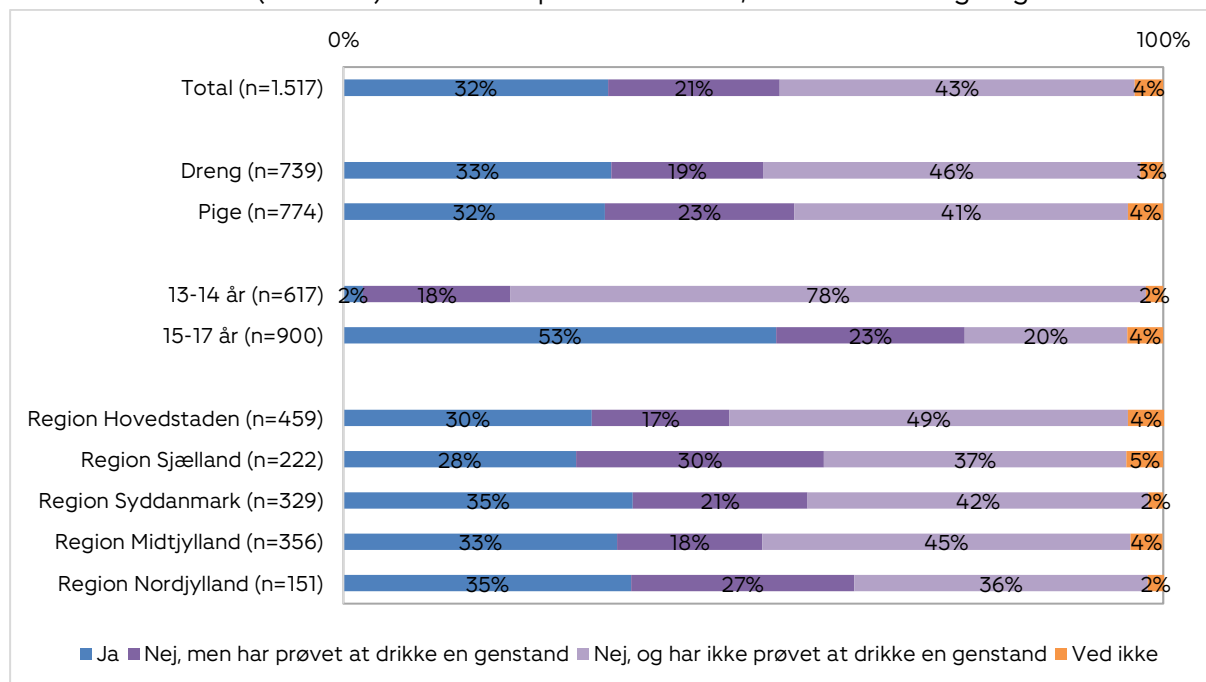
*ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn og region.

- Blandt forældre til 13-17-årige angiver 56 %, at deres barn har haft alkoholdebut, dvs. prøvet at drikke en hel genstand, mens 43 % angiver, at deres barn ikke har haft alkoholdebut. 1 % ved ikke, om deres barn har prøvet at drikke en hel genstand.
- Markant flere forældre til 15-17-årige børn angiver, at deres børn har haft alkoholdebut, sammenlignet med forældre til 13-14-årige børn (79% mod 22%).

Fulds-kabsdebut

Figur 3.2. Har dit barn prøvet at være fuld?

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på barns køn⁸, barns alder og region*.

*ingen signifikant forskel ift. forældres køn.

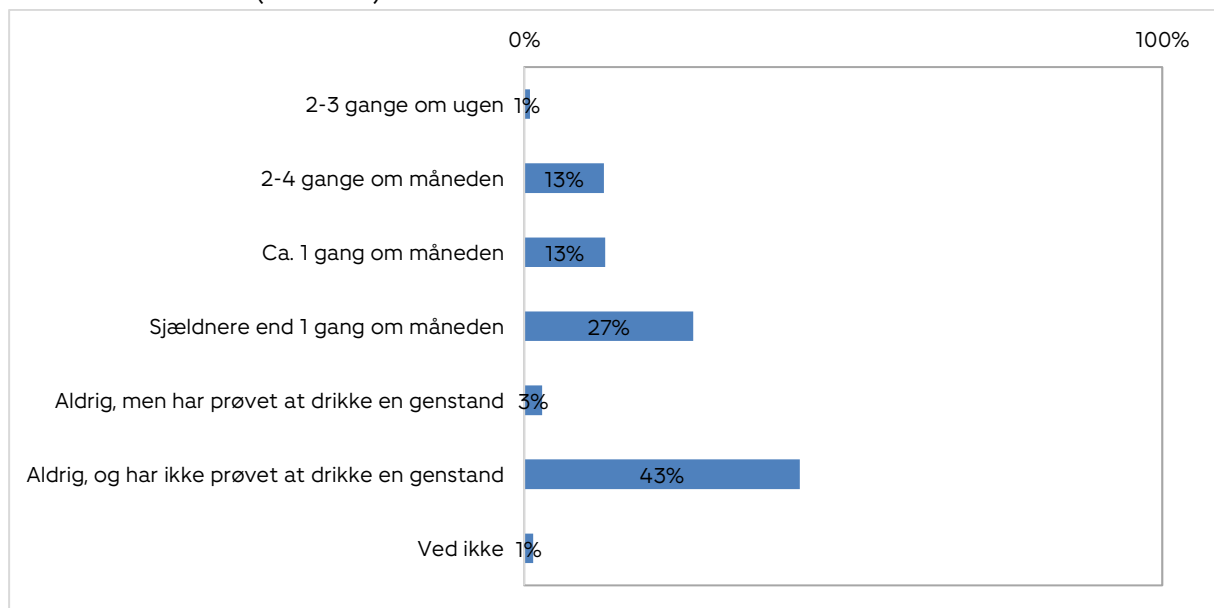
- Blandt forældre til 13-17-årige angiver 32 %, at deres barn har prøvet at være fuld, mens 21 % angiver, at deres barn ikke har prøvet at være fuld, men har prøvet at drikke en genstand. 43 % angiver, at deres barn ikke har prøvet at drikke en hel genstand.
- Næsten lige mange forældre til drenge og forældre til piger, angiver at deres barn har prøvet at være fuld (33 % og 32 %). Der er lidt flere forældre til drenge end til piger, der angiver, at deres barn ikke har prøvet at være fuld og heller ikke har prøvet at være drikke en genstand (46 % mod 41 %).
- Markant flere forældre til 15-17-årige sammenlignet med forældre til 13-14-årige angiver, at deres børn har prøvet at være fulde (53% mod 2%).
- Flest forældre fra Region Syddanmark og Region Nordjylland angiver, at deres barn har prøvet at være fuld (begge 35 %), mens dette gælder færrest forældre fra Region Sjælland (28 %).

⁸ Underanalyser fordelt på barns køn er foretaget blandt forældre, der har angivet, at deres børn enten er piger eller drenge. De forældre, der har angivet 'andet' ved deres barns køn (n=4) er ekskluderet fra underanalyserne fordelt på barns køn, da denne gruppe ikke er nationalt repræsentativ.

Hyppighed af alkoholindtag

Figur 3.3. *Hvor ofte drikker dit barn alkohol⁹?*

Blandt forældre (n=1.517).

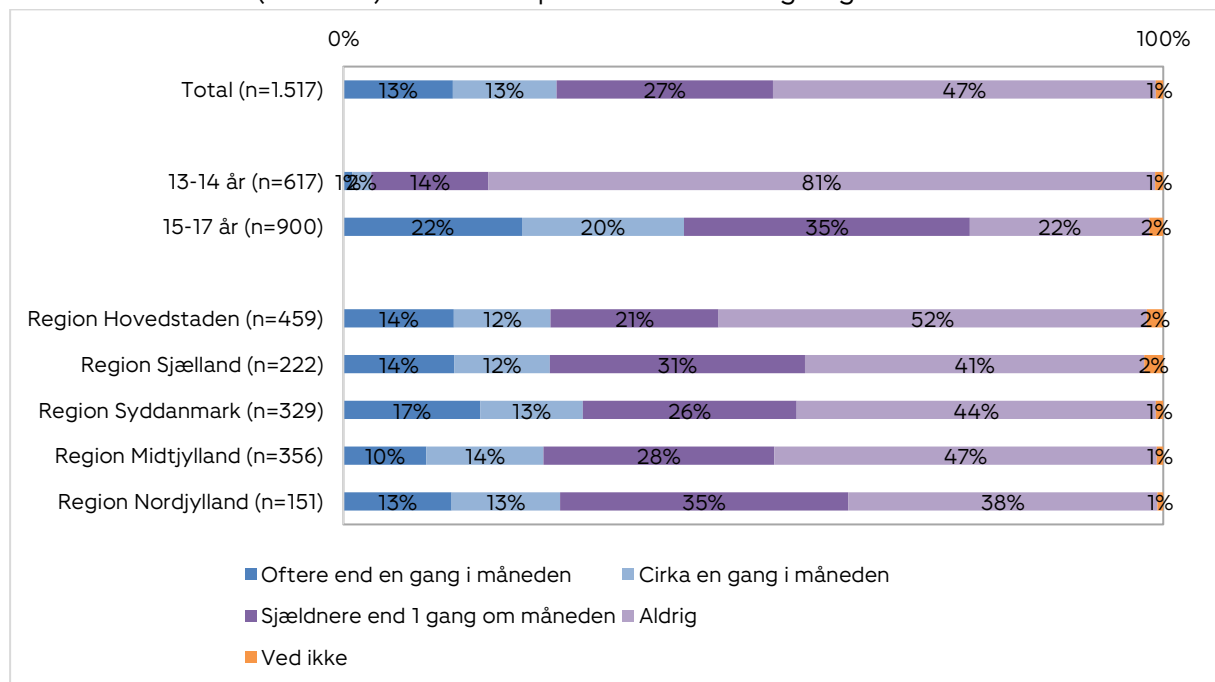

- Blandt forældre til 13-17-årige angiver 26 %, at deres barn drikker alkohol en gang om måneden eller oftere. 27 % angiver, at deres barn drikker alkohol sjældnere end en gang om måneden, mens 3 % angiver, at deres barn har prøvet alkohol, men aldrig drikker det. 43 % angiver, at deres barn aldrig drikker alkohol og aldrig har prøvet det.

⁹ Ingen respondenter har angivet, at deres barn drikker 4 gange om ugen eller oftere, hvorfor dette ikke indgår i figuren.

Figur 3.4. Hvor ofte drikker dit barn alkohol?

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på barns alder og region*.

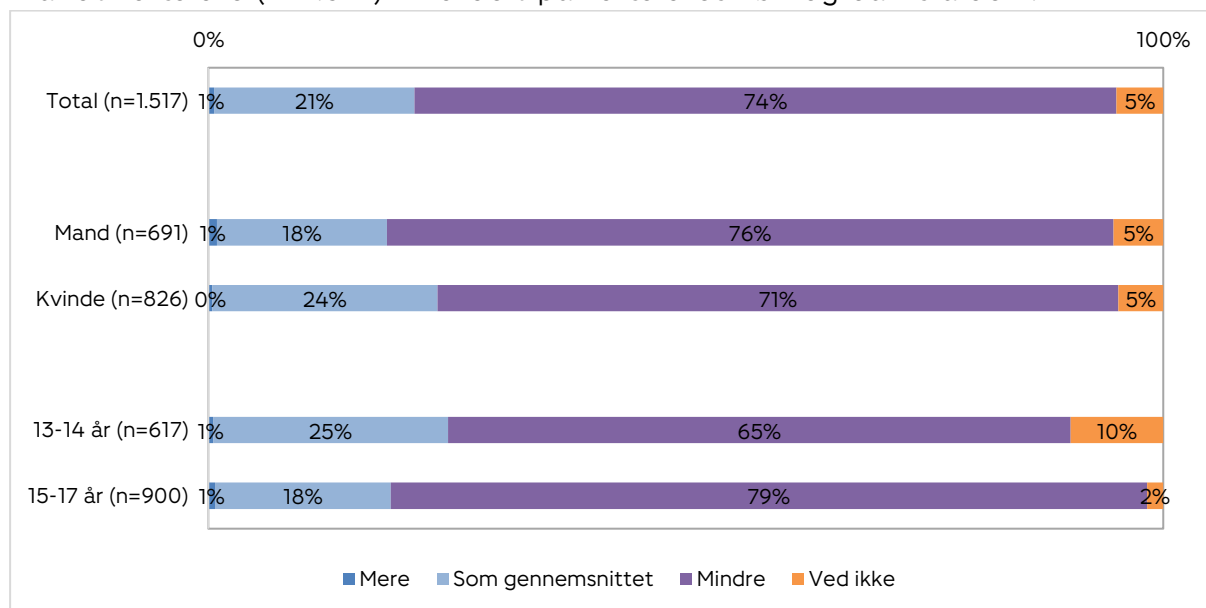
*ingen signifikante forskelle ift. forældres køn og barns køn.

- Blandt alle forældre angiver 26 %, at deres barn drikker alkohol cirka en gang om måneden eller oftere, mens 47 % angiver, at deres barn aldrig drikker alkohol.
- Markant flere forældre til 15-17-årige angiver, at deres barn drikker alkohol cirka en gang i måneden eller oftere, sammenlignet med forældre til 13-14-årige (42 % mod 3 %).
- Flest forældre i Region Syddanmark angiver, at deres barn drikker alkohol cirka en gang i måneden eller oftere (29 %), mens dette gælder for færrest forældre i Region Midtjylland (24 %).

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug ift. andre unges forbrug

Figur 3.5. *Hvor meget tror du, at dit barn drikker i forhold til andre unge på samme alder?*

Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn og barns alder*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn og region.

- 74 % af forældre tror, at deres barn drikker mindre end deres jævnaldrende, mens 21 % tror, at deres barn drikker som gennemsnittet. Kun 1 % tror, at deres barn drikker mere end deres jævnaldrende.
- Flere fædre end mødre tror, at deres barn drikker mindre end andre unge på samme alder (76 % mod 71 %).
- Flere forældre til 15-17-årige end forældre til 13-14-årige tror, at deres barn drikker mindre end andre unge på samme alder (79 % mod 65 %).

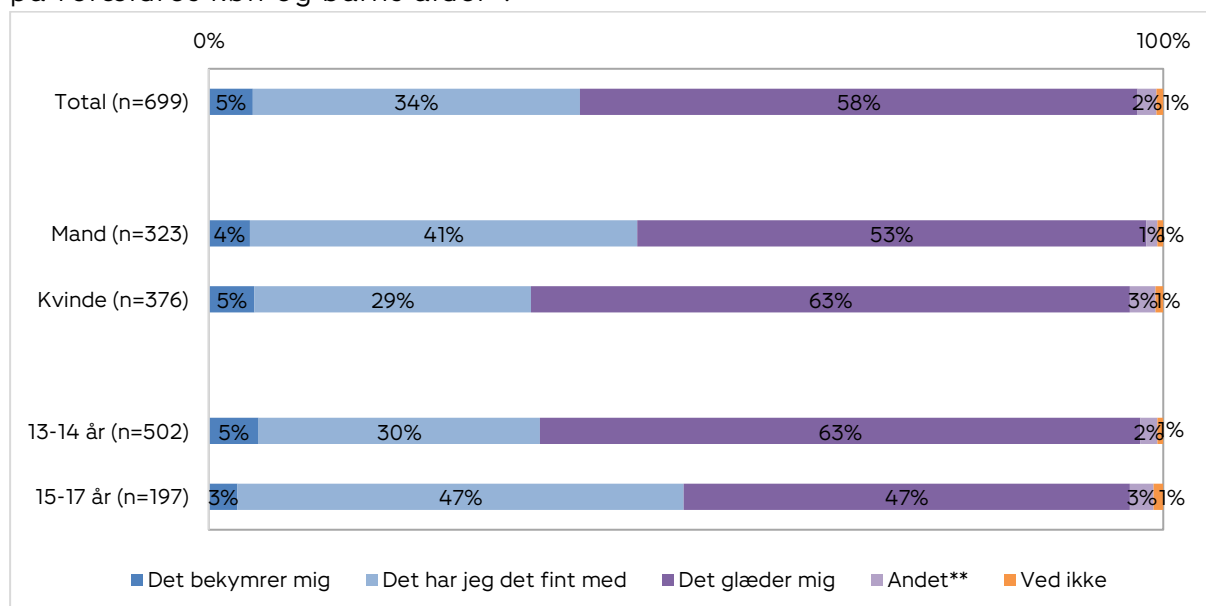
4. Forældres holdninger og bekymringer ift. deres børns alkoholforbrug

Forældres holdninger til at deres barn ikke drikker alkohol

Forældre, der har angivet, at deres barn ikke drikker alkohol, blev spurgt "Hvordan har du det med, at dit barn ikke drikker alkohol?".

Figur 4.1. *Hvordan har du det med, at dit barn ikke drikker alkohol?*

Blandt forældre, der angiver, at deres barn *ikke* drikker alkohol (n=699) – fordelt på forældres køn og barns alder*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn og region.

** Andet kategorien dækkede primært over kommentarer, der ikke direkte besvarede spørgsmålet. To forældre svarede, at de var bekymrede for, at deres barn gik glip af det sociale fællesskab ved ikke at drikke alkohol.

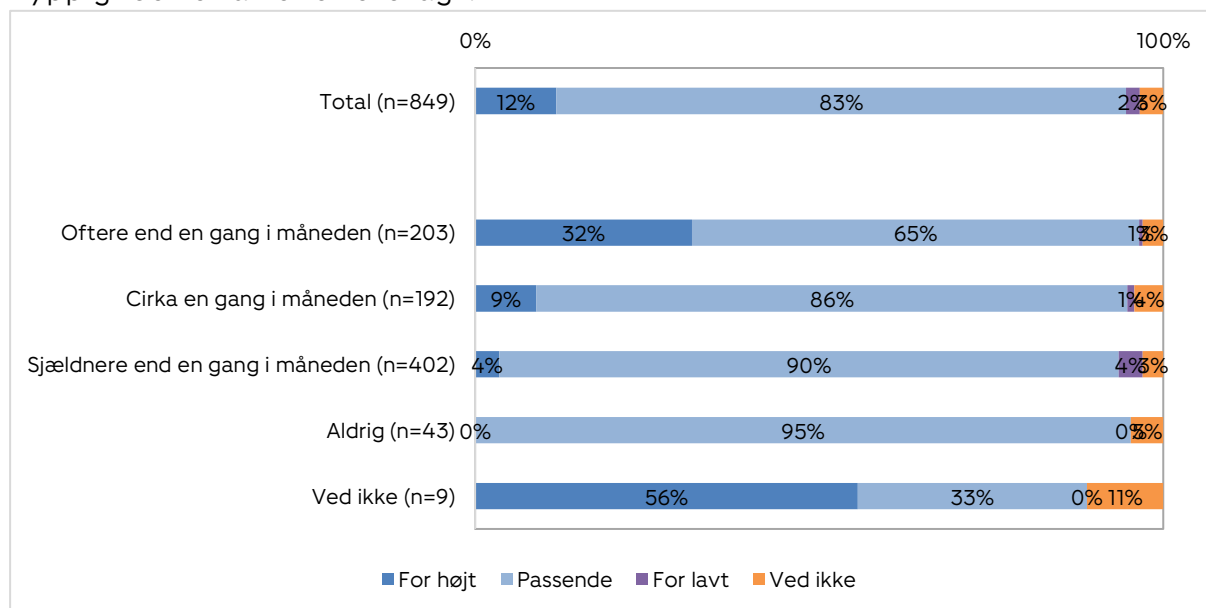
- Blandt forældre, hvis børn ikke drikker alkohol, glæder næsten 6 ud af 10 forældre (58 %) sig over det. 34 % angiver, at de har det fint med det, mens 5 % bekymrer sig over det.
- Blandt forældre, hvis børn ikke drikker alkohol, glæder flere mødre end fædre sig over det (63 % mod 53 %).
- Blandt forældre, hvis børn ikke drikker alkohol, glæder flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige sig over det (63 % mod 47 %).

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug

Forældre, der har angivet, at deres barn har haft alkoholdebut (det vil sige, at barnet har prøvet at drikke en hel genstand ifølge forældrene), blev spurgt "Hvordan vurderer du dit barns alkoholforbrug?".

Figur 4.2. *Hvordan vurderer du dit barns alkoholforbrug?*

Blandt forældre, hvis barn har prøvet drikke en genstand (n=849) – fordelt på hyppighed for alkoholforbrug*.

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn, barns alder og region.

- Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand, angiver mere end 8 ud af 10 forældre (83 %), at deres barns alkoholforbrug er passende. 12 % vurderer, at deres barns alkoholforbrug er for højt, mens 2 % angiver, at det er for lavt.
- Det er især forældre, der ikke ved hvor ofte deres barn drikker, der angiver, at deres barns alkoholforbrug er for højt (56 %). Derudover stiger andelen af forældre, der angiver, at deres barns alkoholforbrug er for højt, med barnets alkoholforbrug. F.eks. angiver hver tredje af forældre til børn, der drikker oftere end en gang om måneden, at deres barns alkoholforbrug er for højt.

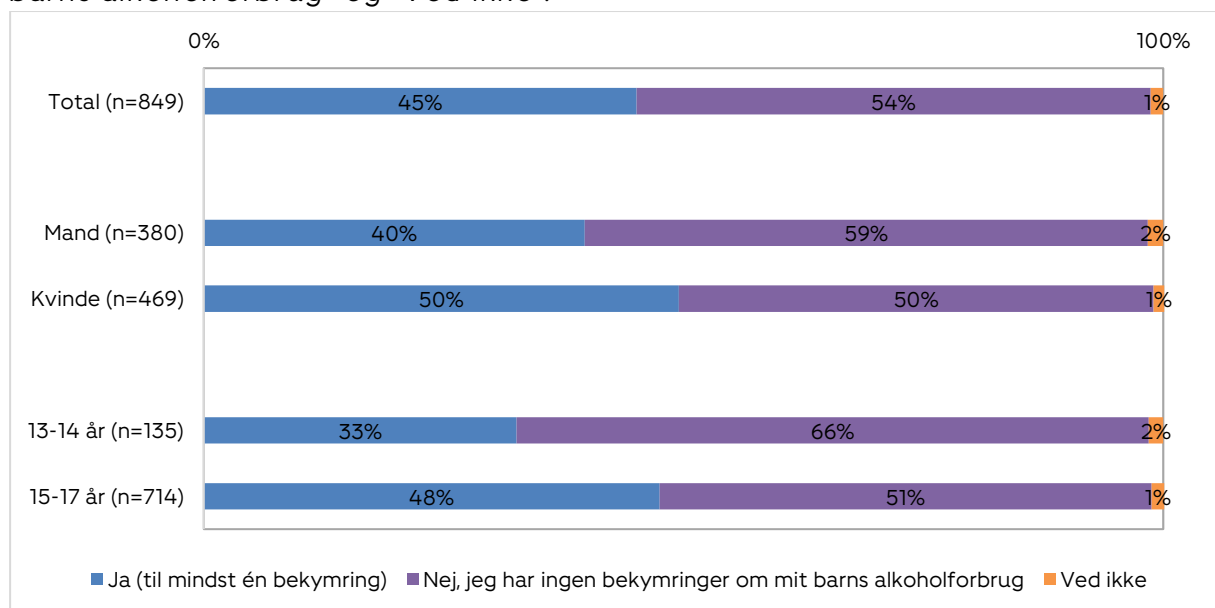
Forældres bekymringer om deres barns alkoholforbrug

Forældre, der har angivet, at deres barn har haft alkoholdebut (det vil sige, at barnet har prøvet at drikke en hel genstand ifølge forældrene), blev spurgt "Har du nogle bekymringer i forhold til dit barns alkoholforbrug?". Til spørgsmålet hørte en række svarmuligheder såsom "Ja, at det får konsekvenser for mit barns sundhed/helbred" og "Ja, at mit barn kommer ud for en ulykke". I figur 4.3. fremgår andelen, der har svaret ja til mindst én bekymring. I figur 4.4. fremgår svarene i forhold til de enkelte bekymringer.

Figur 4.3. Har du nogle bekymringer i forhold til dit barns alkoholforbrug?

Blandt forældre, hvis barn har prøvet drikke en genstand (n=849) – fordelt på forældres køn og barns alder*.

Inddelt i "Ja (til mindst én bekymring)", "Nej, jeg har ingen bekymringer om mit barns alkoholforbrug" og "Ved ikke".

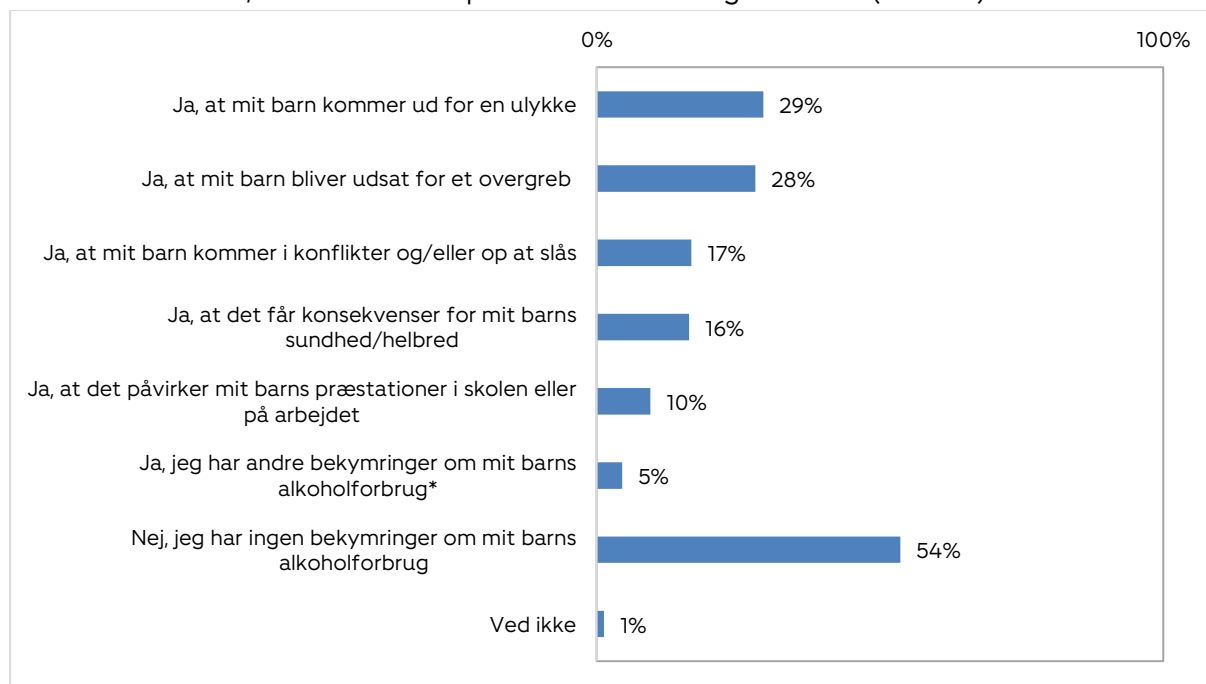

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn og region.

- 45 % af forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand, har minimum én bekymring ift. deres barns alkoholforbrug, mens 54 % svarer, at de ikke har nogen bekymringer ift. deres barns alkoholforbrug.
- Flere mødre end fædre har bekymringer ift. deres barns alkoholforbrug (50 % mod 40 %).
- Flere forældre til 15-17-årige end forældre til 13-14-årige har bekymringer ift. deres barns alkoholforbrug (48 % mod 33 %).

Figur 4.4. Har du nogle bekymringer i forhold til dit barns alkoholforbrug? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt forældre, hvis barn har prøvet drikke en genstand (n=849)

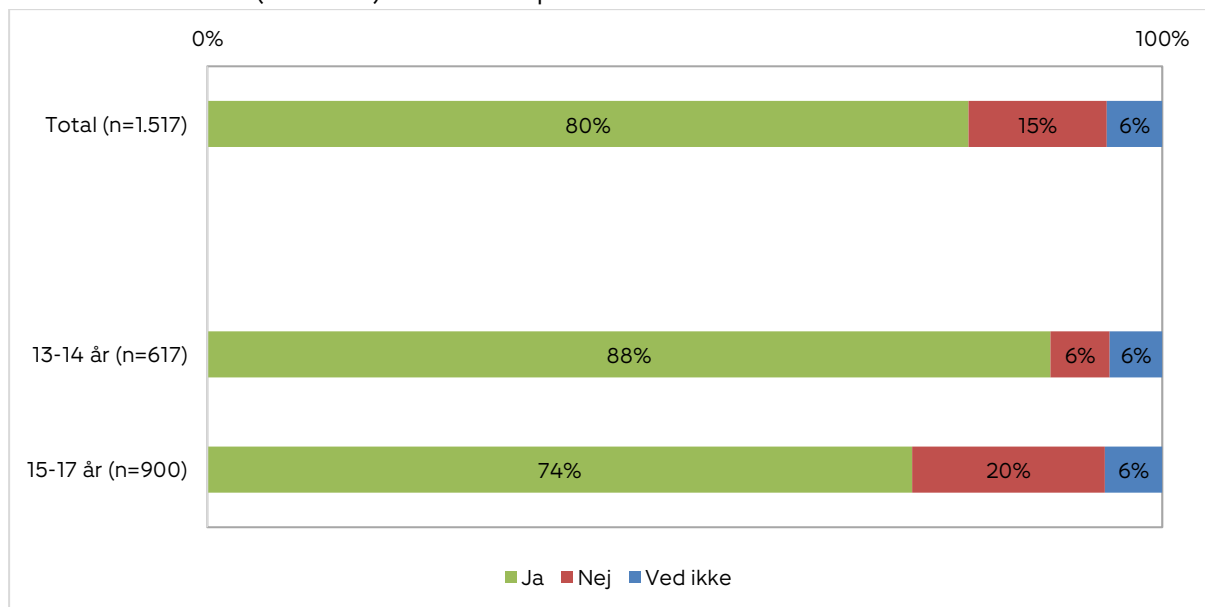
*Andre bekymringer dækker over, at alkohol kan være en introduktion til brug af andre rusmidler som fx snus eller hårdere stoffer, at alkoholforbruget kan tage overhånd/at barnet ikke kan styre det, og at barnet ikke bliver accepteret af sine jævnaldrende, fordi vedkommende ikke drikker.

- Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en genstand, angiver flest, at de er bekymrede for at deres barn kommer ud for en ulykke (29 %) eller at barnet bliver udsat for et overgreb (28 %).
- 17 % er bekymrede for, at barnet kommer i konflikt og/eller op at slås, mens 16 % er bekymrede for, at det får konsekvenser for deres barns sundhed/helbred, når barnet drikker alkohol. Færrest bekymrer sig for, om det får konsekvenser for barnets præstationer i skolen eller på arbejdet (10 %).

5. Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner

Forældres oplevelse af indflydelse

Figur 5.1. Oplever du, at du har indflydelse på dit barns alkoholforbrug?
Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på barns alder*.

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn og region.

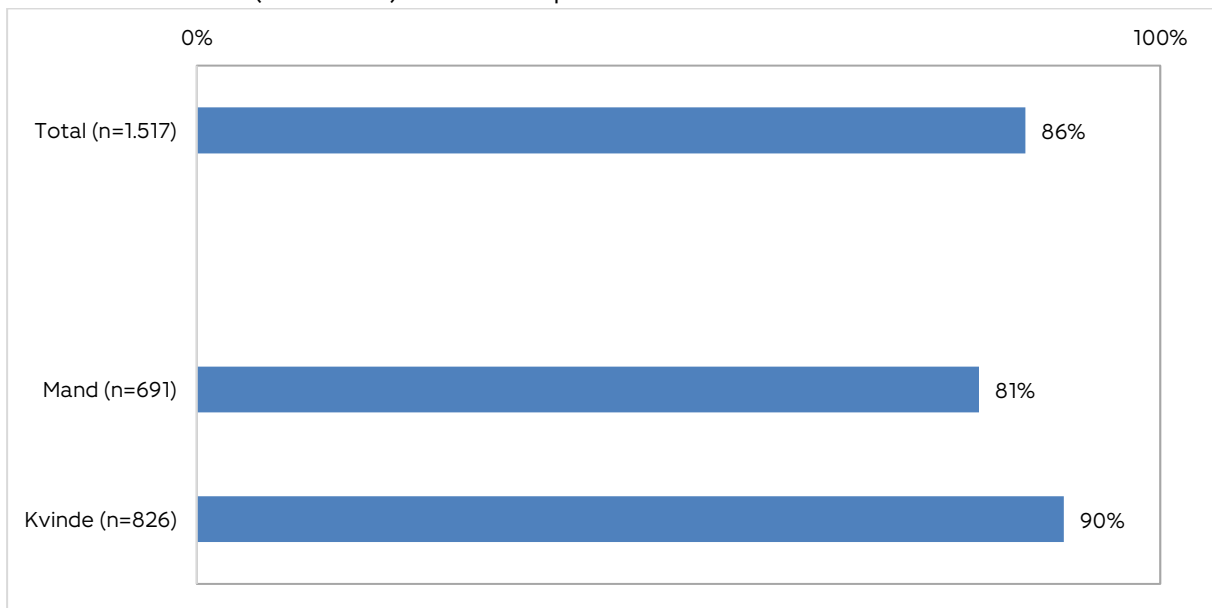
- 8 ud af 10 forældre oplever, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, mens 15 % ikke oplever, at de har indflydelse.
- Flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige oplever, at de har indflydelse på deres børns alkoholforbrug (88 % mod 74 %).

Forældres forsøg på at påvirke deres barns alkoholforbrug

Alle forældre blev spurgt "Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?". Til spørgsmålet hørte en række svarmuligheder såsom "Ja, jeg forsøger at være en rollemodel ved at begrænse mit eget alkoholforbrug" og "Ja, jeg laver aftaler med mit barn om hans/hendes/dennes alkoholforbrug". I figur 5.2 fremgår andelen, der har svaret ja til mindst én af disse handlinger for at begrænse barnets alkoholforbrug. I figur 5.3. og 5.4. fremgår svarene i forhold til de konkrete handlinger blandt alle forældre og blandt forældre, hvis børn har et alkoholforbrug.

Figur 5.2. Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol? Andelen, der har svaret "Ja" (til mindst en ting).

Blandt forældre (n = 1.517) – fordelt på forældres køn*.

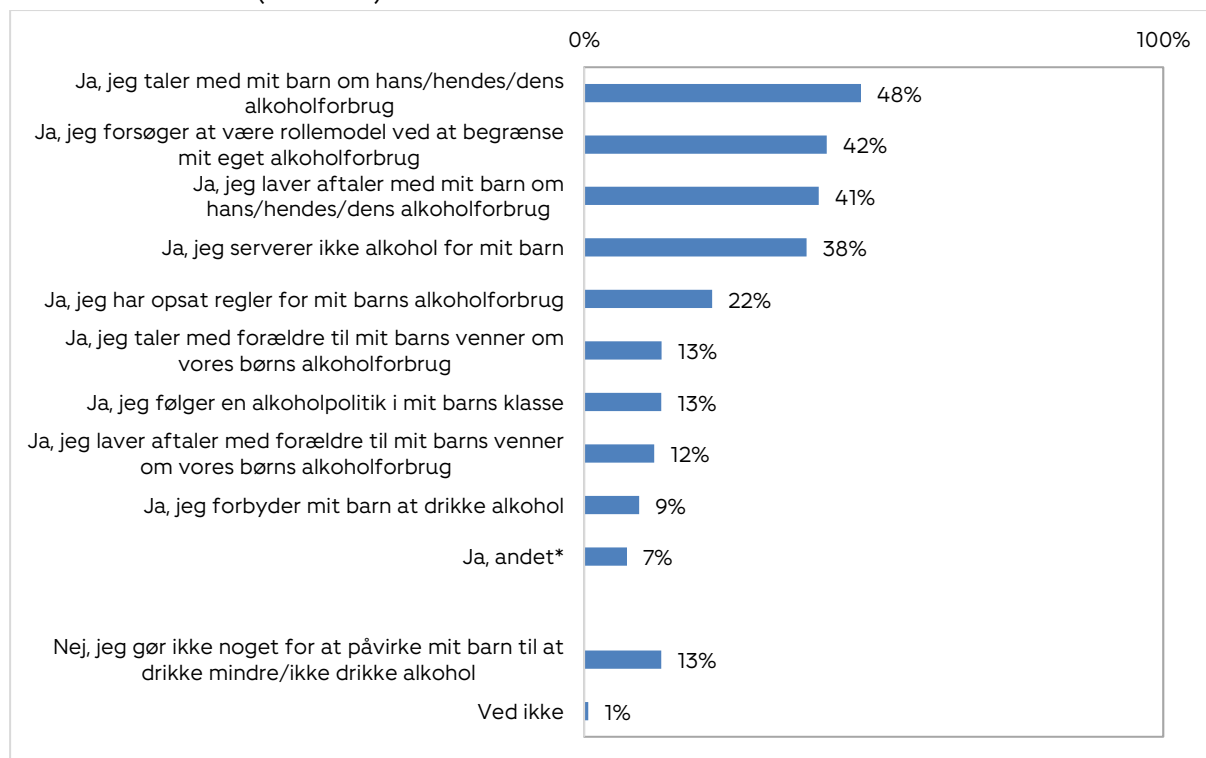

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

- 86 % forældre angiver, at de gør minimum én ting for at påvirke deres barn til at drikke mindre alkohol eller slet ikke drikke alkohol.
- Flere mødre end fædre gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ ikke at drikke alkohol (90 % mod 81 %)

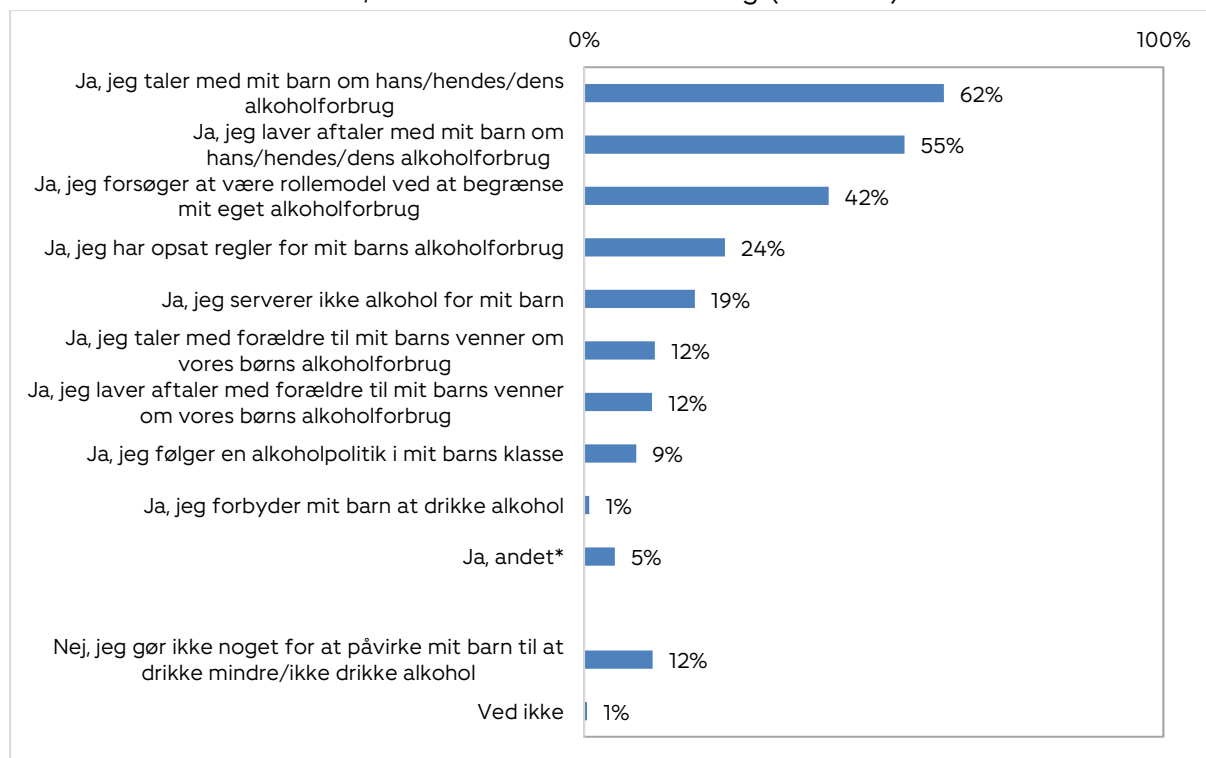
Figur 5.3. Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?

Blandt forældre (n=1.517).

* Under "andet"-kategorien har mange forældre svaret, at det ikke er aktuelt, idet deres barn ikke interesserer sig for alkohol, eller fordi barnet dyrker sport på højt niveau og derfor kun drikker lidt eller slet ikke. En del snakker med deres barn om alkohols konsekvenser i forhold til sundhed generelt og i forhold til alkoholmisbrug – ofte i relation til erfaringer fra egen familie. Nogle stykker svarer, at de lærer deres barn at drikke alkohol hjemme i trygge rammer.

- Cirka halvdelen af forældre taler med deres barn om dets alkoholforbrug (48 %) for at påvirke deres barn til at drikke mindre eller slet ikke at drikke alkohol.
- Omkring 4 ud af 10 angiver, at de forsøger at være rollemodeller ved at begrænse deres eget alkoholforbrug (42 %), lave aftaler (41 %) og ikke servere alkohol for deres barn (38 %).
- Lidt mere end hver femte har opsat regler for deres barns alkoholforbrug (22 %).
- Færrest forbyder deres barn at drikke alkohol (9 %), og 13 % gør ikke noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre eller ikke drikke alkohol.

Figur 5.4. Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?Blandt forældre til børn, der har et alkoholforbrug (n=797¹⁰).

*Svarene under "andet"-kategorien handler typisk om, at barnet ikke drikker særlig meget alkohol, og at de har en god dialog. Nogle stykker svarer, at de lærer barnet at drikke hjemme i trygge rammer.

- 6 ud af 10 forældre til børn, der har et alkoholforbrug, taler med deres barn om barnets alkoholforbrug (62 %) for at påvirke barnet til at drikke mindre eller ikke at drikke alkohol.
- Lidt over halvdelen (55 %) af forældre til børn, der har et alkoholforbrug, laver aftaler med deres barn om dets alkoholforbrug, og 42 % forsøger at være en rollemodel ved at begrænse deres eget alkoholforbrug.
- En fjerdedel (24 %) har opsat regler for deres barns alkoholforbrug.
- 12 % gør ikke noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre eller ikke at drikke alkohol.

¹⁰ Forældre, der har angivet at barnet ikke har prøvet at drikke en hel genstand (n=656), at barnet aldrig drikker (n=43), eller som har svaret "Ved ikke" til et af disse spørgsmål (n=21), indgår ikke i figuren.

Årsager til ikke at forsøge at påvirke sit barns alkoholforbrug

Forældre, der angav, at de ikke gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol (n=202), blev de spurgt om, hvorfor de ikke gør noget for at påvirke deres barn i forhold dette. Det var muligt at krydse af i svarmuligheden "Der er ingen særlig grund" eller at skrive sin begrundelse i et åbent svarfelt.

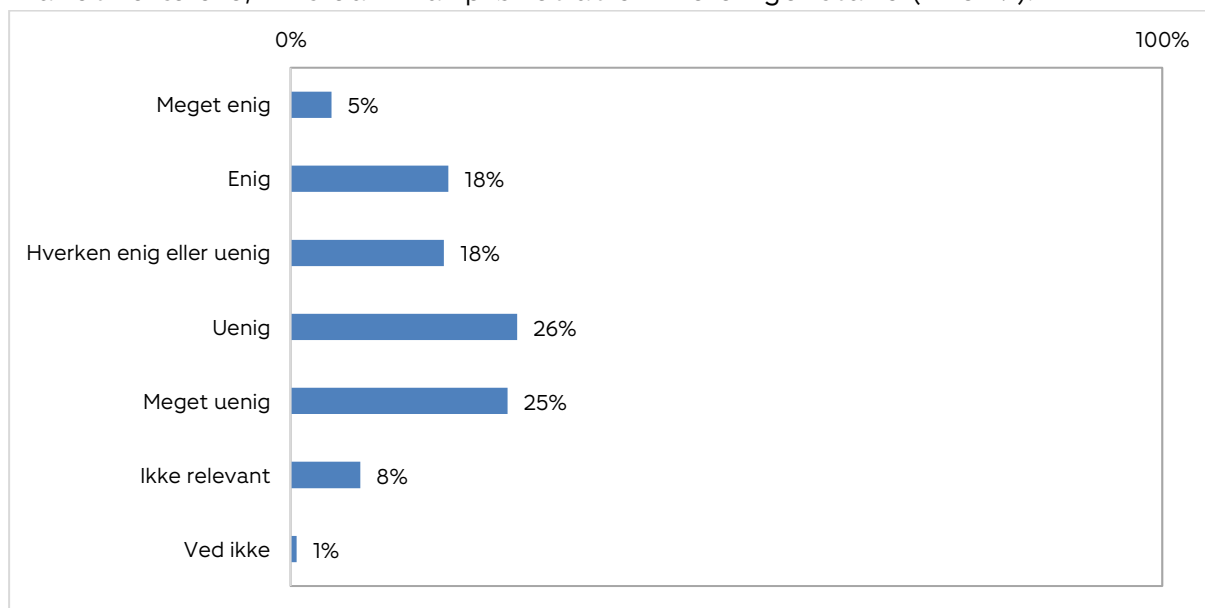
5.5. *Hvorfor gør du ikke noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol?*

- Blandt forældre, der ikke gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre alkohol (n=202), angiver 145 forældre en årsag til, hvorfor de ikke gør det. 79 forældre angiver, at deres barn ikke er interesseret i at drikke alkohol. 46 forældre angiver, at det ikke er nødvendigt at påvirke deres barns alkoholforbrug, da barnet har et fornuftigt/ikke problematisk alkoholforbrug. 17 forældre angiver at de ikke oplever det som nødvendigt at påvirke deres barns alkoholforbrug og 3 forældre angiver, at de ikke mener, det virker at forsøge at påvirke barnets alkoholforbrug.

Udfordringer ved at håndtere barnets alkoholvaner

Figur 5.6. *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Jeg synes, at det er udfordrende at håndtere mit barns alkoholvaner.*

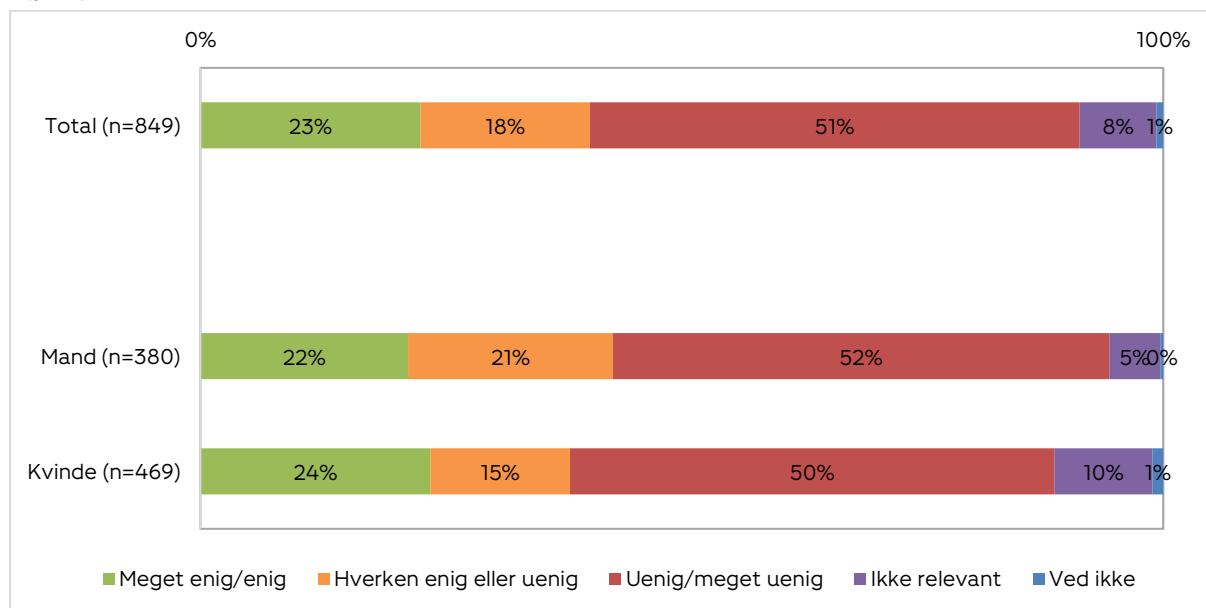
Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en genstand (n=849).

- Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en genstand, angiver 23 %, at de er meget enige eller enige i, at det er udfordrende at håndtere deres barns alkoholvaner. 18 % af forældrene er hverken enige eller uenige, mens 51 % af forældrene angiver at de er uenige eller meget uenige i, at det er udfordrende at påvirke deres barns alkoholvaner. 8 % svarer, at det ikke er relevant.

Figur 5.7. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Jeg synes, at det er udfordrende at håndtere mit barns alkoholvaner?

Blandt forældre, hvis barn har drukket en genstand (n=849) – fordelt på forældres køn*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

- Flere fædre end mødre svarer, at de hverken enige eller uenige i, at det er svært at håndtere deres barns alkoholvaner (21% mod 15 %).

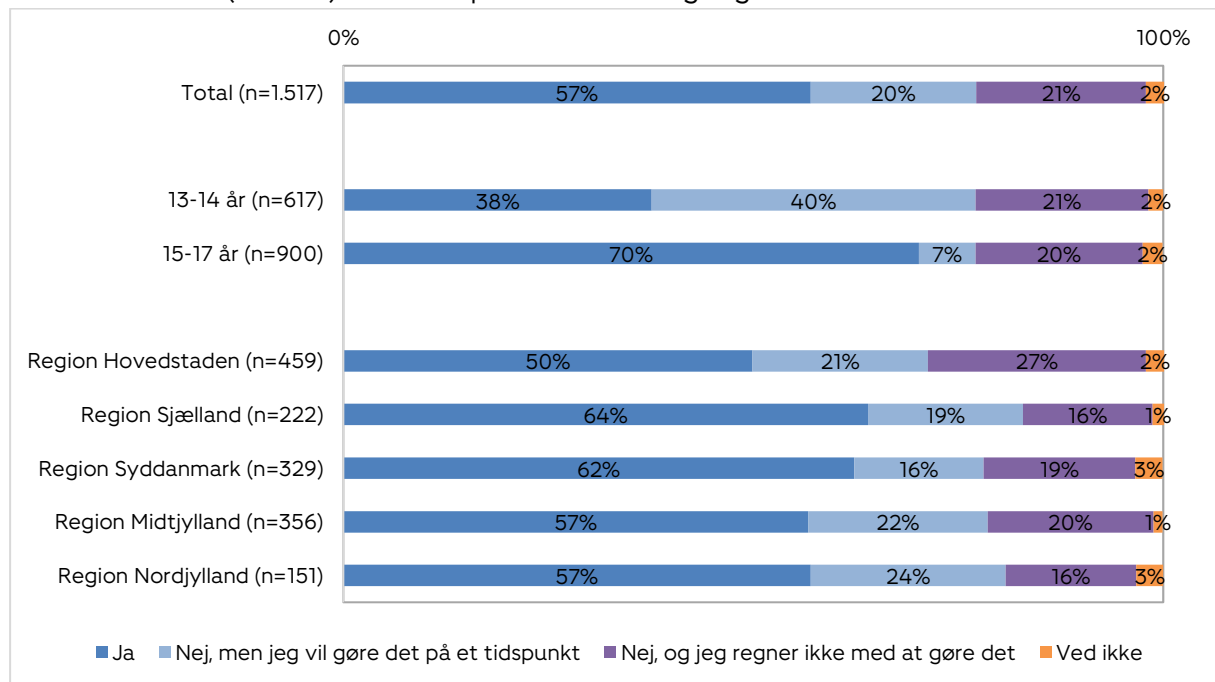
5.8. Kan du uddybe, hvad der er udfordrende ift. at håndtere dit barns alkoholvaner?

- Blandt forældre, hvis barn har drukket en genstand, som oplever, at det er udfordrende at håndtere deres barns alkoholvaner (n=194), angiver 101 forældre, hvad det er, de oplever som udfordrende. Her nævner 30 forældre, at det skyldes, at alkohol er en del af kulturen og at de oplever et samfundspres om at drikke alkohol. Yderligere svarer 28 forældre, at det kan være svært at kontrollere, hvad deres børn laver udenfor hjemmets fire vægge. 20 forældre nævner, at det kan være udfordrende at håndtere deres barns alkoholvaner, fordi andre børn får lov til at drikke alkohol, eller må drikke mere end deres barn. Et par forældre (n=8) nævner, at det kan være svært at balancere i forhold til andre børns forbrug, og det kan være svært at lave aftaler, der ikke brydes (n=8). Andre forældre (n=5) skriver, at det kan være svært at håndtere pga. let og billig adgang til alkohol, og at de håber på, at forarbejdet har hjulpet (n=2).

Forældres introduktion af alkohol til sit barn

Figur 5.9. Har du introduceret dit barn for alkohol (enten i hjemmet eller ved begivenheder, hvor du også var til stede)?

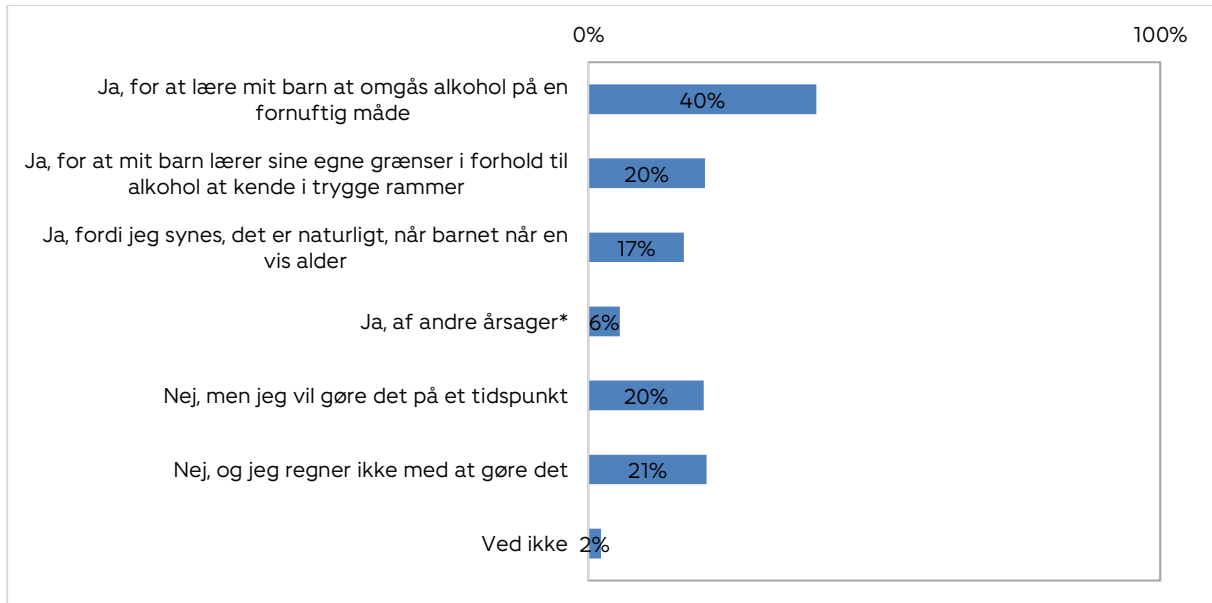
Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på barns alder og region*.

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn og barns køn.

- Blandt forældre til 13-17-årige har 57 % introduceret deres barn til alkohol. 20 % har ikke introduceret deres barn til alkohol, men har tænkt sig at gøre det på et tidspunkt, mens 21 % ikke har introduceret deres barn for alkohol og ikke regner med at gøre det.
- Markant flere forældre til 15-17-årige sammenlignet med forældre til 13-14-årige har introduceret deres barn til alkohol (70 % mod 38 %).
- Flest forældre i Region Sjælland har introduceret deres barn til alkohol (64 %), mens færrest forældre i Region Hovedstaden har gjort det (50 %).

Figur 5.10. Har du introduceret dit barn for alkohol (enten i hjemmet eller ved begivenheder, hvor du også var til stede)? Det var muligt at angive flere svar.
Blandt forældre (n=1.517).

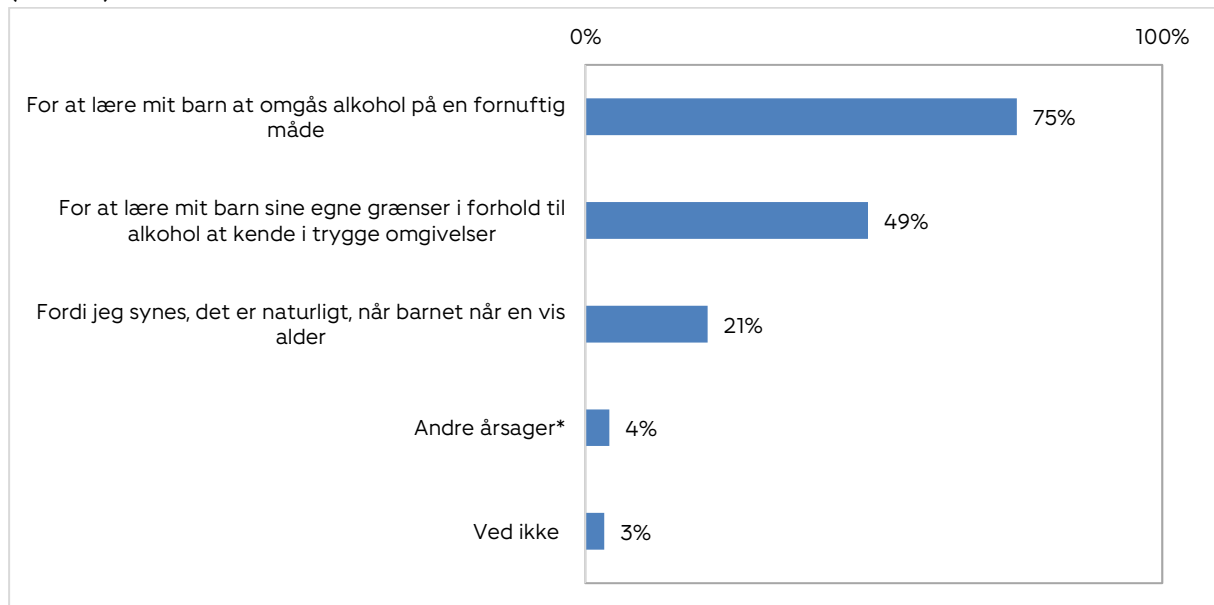

*Andre årsager inkluderer at det er en måde at afmystificere alkohol, når man som forælder introducerer barnet for det og at deres barn var nysgerrig på alkohol og gerne ville smage det.

- 4 ud af 10 af forældrene har introduceret deres barn for alkohol for at lære det at omgås alkohol på en fornuftig måde. 20 % angiver, at de har gjort det for at lære barnet sine egne grænser til alkohol at kende i trygge rammer, og 17 % har gjort det, fordi de synes, det er naturligt, når barnet har en vis alder.

Figur 5.11. *Hvorfor tænker du, at du vil introducere dit barn for alkohol (enten i hjemmet eller ved begivenheder, hvor du også er til stede)?*

Blandt forældre, der har svaret, at de vil introducere deres barn til alkohol på et tidspunkt (n=306).

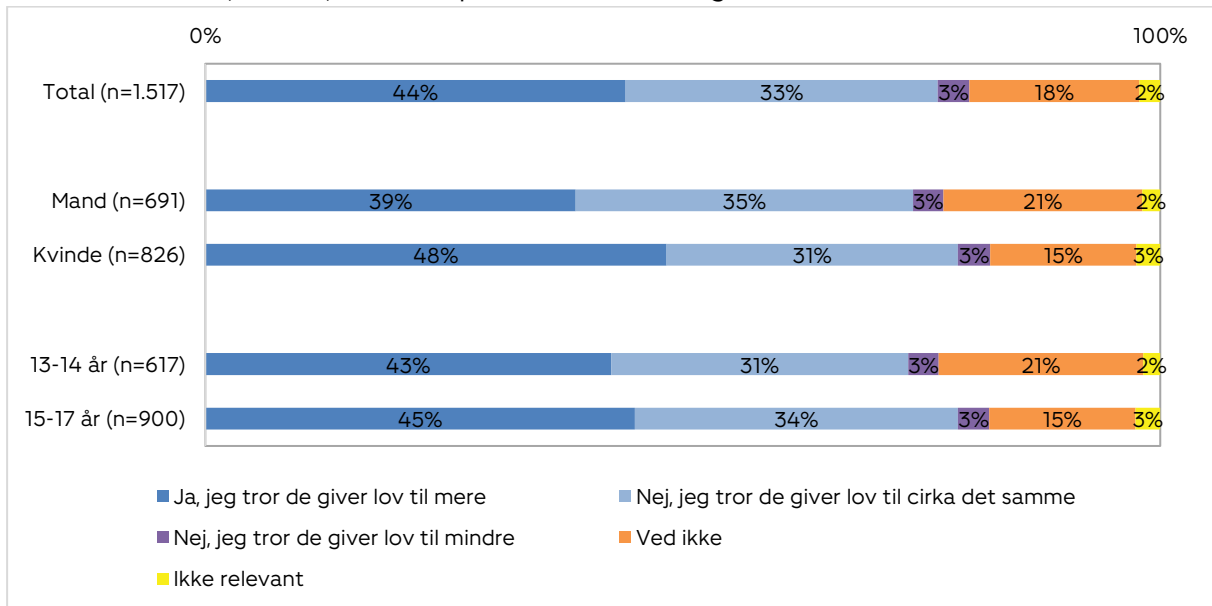
*Andre årsager inkluderer bl.a., at det er en måde at bevare kontrollen over barnets alkoholvaner.

- Blandt forældre, der ikke har introduceret deres barn til alkohol, men vil gøre det på et tidspunkt, angiver 3 ud af 4, at de ønsker at introducere deres barn for alkohol for, at barnet lærer at omgås alkohol på en fornuftig måde. Halvdelen (49 %) angiver, at de vil gøre det for at lære barnet om egne grænser i forhold til alkohol i trygge rammer og 21 % svarer, at de vil introducere barnet for alkohol, fordi det er naturligt at gøre dette, når barnet når en vis alder.

Forældres opfattelse af andre forældres håndtering

Figur 5.12. *Tror du generelt, at andre forældre giver deres børn lov til mere ift. alkoholforbrug, end du gør?*

Blandt forældre (n=1.517) - fordelt på forældres køn og barns alder*.

*Ingen statistisk signifikante forskelle ift. barns køn og region.

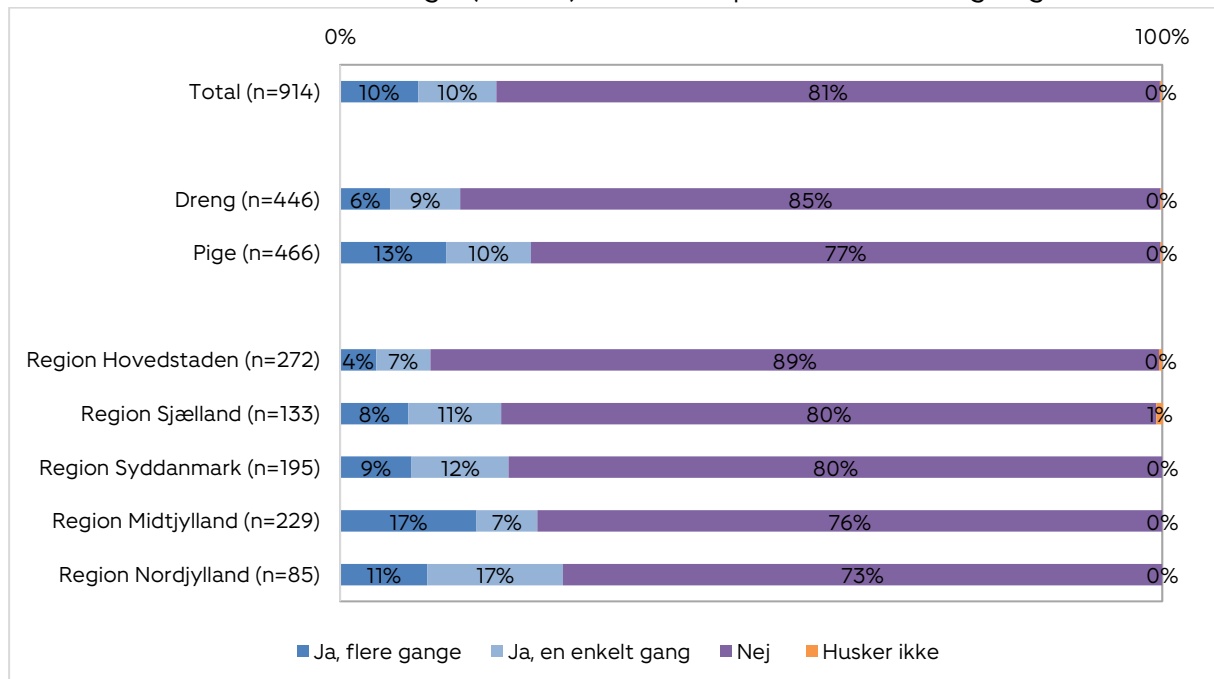
- Lidt under halvdelen (44 %) af forældre til 13-17-årige tror, at andre forældre giver deres børn lov til mere ift. alkoholforbrug end, de selv gør. En tredjedel af forældre (33 %) tror, at andre forældre giver lov til det samme, og 3 % tror, at andre forældre giver lov til mindre.
- Flere mødre end fædre tror, at andre forældre giver deres børn lov til mere ift. alkoholforbrug end, de selv gør (48 % mod 39 %).
- Flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige svarer, at de ikke ved, om andre forældre giver deres børn lov til mere ift. alkoholforbrug end, de selv gør (21 % mod 15 %).

Forældres køb af alkohol til deres børn

Forældre til 13-15-årige børn blev spurgt, om de nogensinde havde købt alkohol til deres barn, mens forældre til 16-17-årige blev spurgt, om de havde købt alkohol til deres barn, da barnet var under 16 år. Denne opdeling beror på, at der på daværende tidspunkt var en aldersgrænse på 16 år for køb af alkohol (under 16,5 %) i detailhandlen (butikker, kiosker og supermarkeder m.m.). Pr. 1. april 2025 er aldersgrænsen for køb af alkohol for 16-17-årige blevet ændret således, at de kun kan købe drikkevarer med alkoholindhold op til 6 % [21].

Figur 5.13. Har du nogensinde købt alkohol til dit barn?

Blandt forældre til 13-15-årige (n=914) – fordelt på barns køn¹¹ og region*.

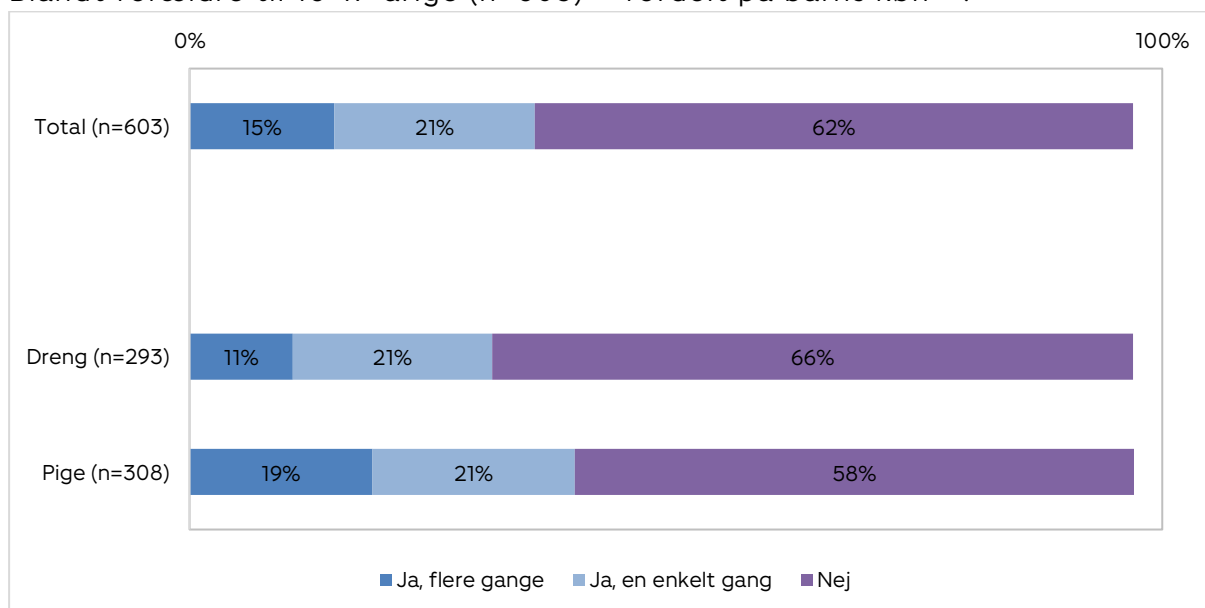

*Ingen statistisk signifikant forskel ift. forældres køn.

- Blandt forældre til 13-15-årige har 19 % købt alkohol en eller flere gange til deres barn. 81 % har aldrig købt alkohol til deres barn.
- Flere forældre til piger end til drenge har købt alkohol til deres barn en eller flere gange (23 % mod 15 %).
- Flest forældre i Region Nordjylland har købt alkohol til deres barn (27 %), mens dette gælder for færrest forældre i Region Hovedstaden (11 %).

¹¹ Forældre, der har svaret "Andet" til deres børns køn, er ekskluderet fra analyser, der opdeles på børnenes køn. Det skyldes, at gruppen, der svarer "Andet" er for lille til, at det giver mening at se isoleret på deres svar. Men de indgår i totalen, hvorfor totalen er højere end summen af forældre til 13-15-årige drenge (n=446) og piger (n=466).

Figur 5.14. Har du nogensinde købt alkohol til dit barn, mens det var under 16 år? Blandt forældre til 16-17-årige (n=603) – fordelt på barns køn^{12*}.

*Ingen statistisk signifikante forskel ift. forældres køn og region.

- Blandt forældre med 16-17-årige børn har 36 % købt alkohol en eller flere gange til deres barn, mens det var under 16 år. 62 % har ikke købt alkohol til deres barn, mens det var under 16 år.
- Flere forældre til piger end til drenge har købt alkohol til deres barn en eller flere gange, mens barnet var under 16 år (40 % mod 31 %).

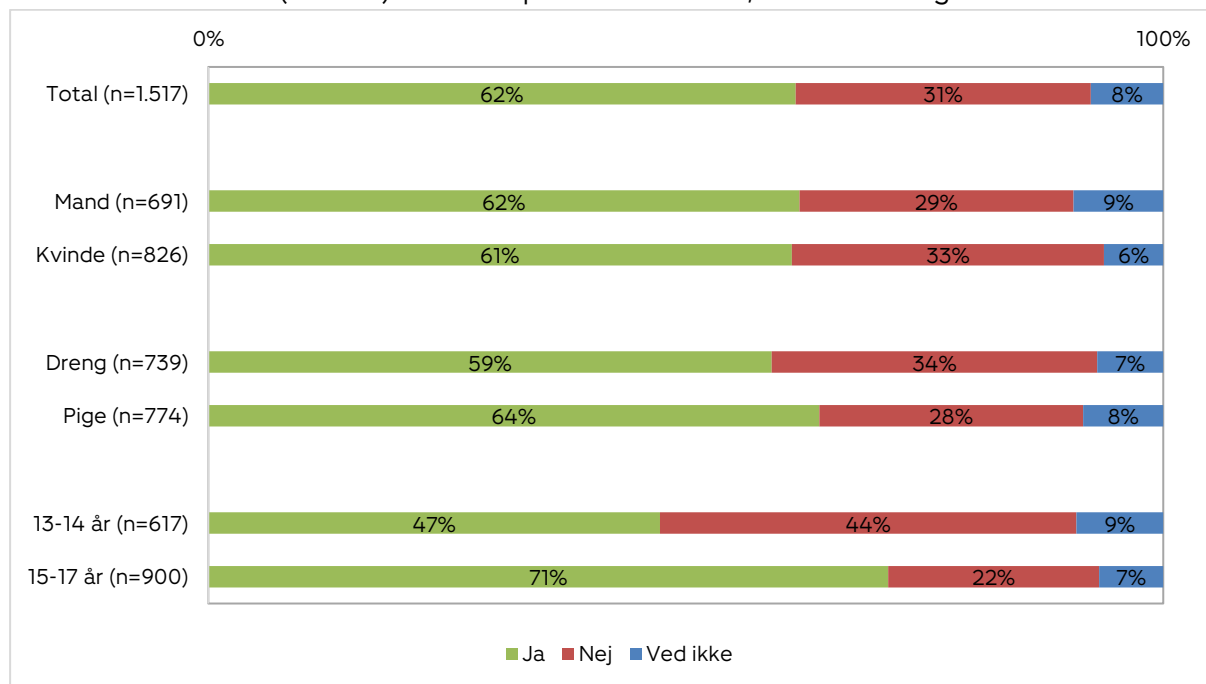
¹² Forældre, der har svaret "Andet" til deres børns køn, er ekskluderet fra analyser, der opdeles på børnenes køn. Det skyldes, at gruppen, der svarer "Andet" er for lille til, at det giver mening at se isoleret på deres svar. Men de indgår i totalen, hvorfor totalen er højere end summen af forældre til 16-17-årige drenge (n=293) og piger (n=308).

6. Alkohol i skoleregi

Forældremøder om alkohol i grundskolen

Figur 6.1. Har alkohol været taget op på et forældremøde i dit barns klasse i grundskolen (folkeskolen, privatskolen, specialskolen eller friskolen)?

Blandt alle forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn, barns køn¹³ og barns alder*.

*Ingen statistisk signifikante forskelle ift. region.

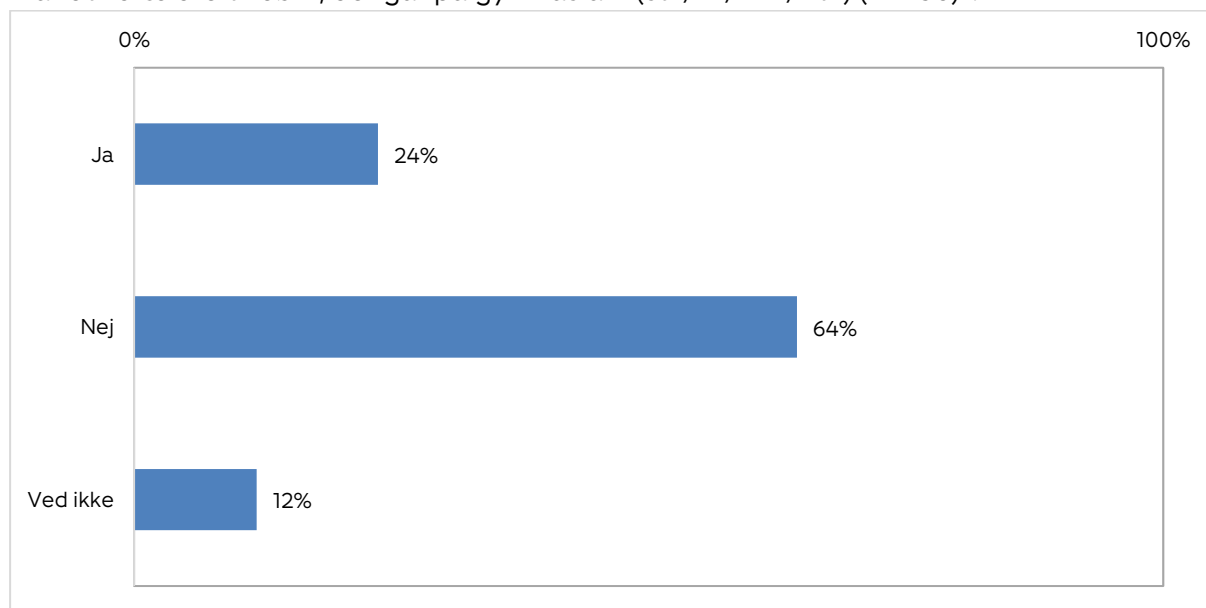
- Blandt forældre til 13-17-årige angiver 62 %, at alkohol har været taget op på et forældremøde i grundskolen, mens 31 % angiver, at det ikke har. 8 % ved det ikke.
- Flere mødre end fædre angiver, at alkohol *ikke* har været taget op på et forældremøde (33 % mod 29 %), mens flere fædre end mødre svarer "ved ikke" (9 % vs. 6 %). Næsten lige mange fædre og mødre svarer, at alkohol har været taget op (62 % mod 61 %).
- Flere forældre til piger end forældre til drenge angiver, at alkohol har været taget op på et forældremøde i grundskolen (64 % mod 59 %).
- Markant flere forældre til børn i alderen 15-17 år end forældre til 13-14-årige angiver, at alkohol har været taget op på et forældremøde i grundskolen (71 % mod 47 %).

¹³ Forældre, der har svaret "Andet" til deres børns køn, er ekskluderet fra analyser, der opdeles på børnenes køn. Det skyldes, at gruppen, der svarer "Andet" er for lille til, at det giver mening at se isoleret på deres svar. Men de indgår i totalen, hvorfor totalen er højere end summen af forældre til "Dreng" (n=739) og "Pige" (n=774).

Forældremøder om alkohol på gymnasiale uddannelser

Figur 6.2. Har alkohol været taget op på et forældremøde på dit barns nuværende ungdomsuddannelse?

Blandt forældre til børn, der går på gymnasium (stx/hf/hhx/htx) (n=236)*.

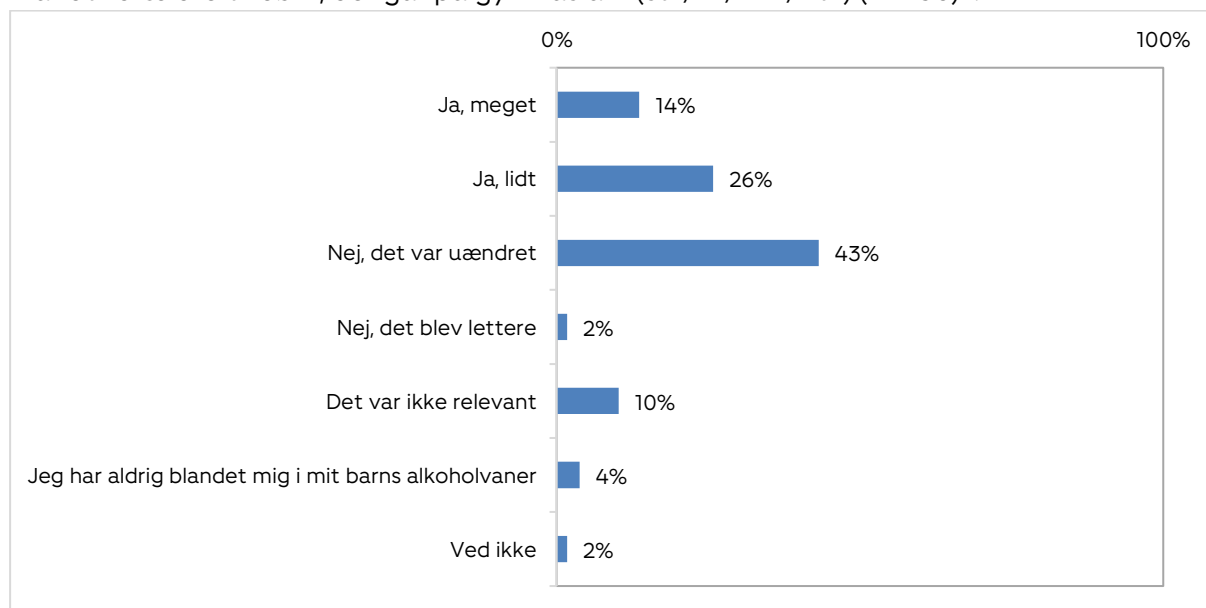

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn, barns alder og region.

- Blandt forældre til børn, der går på gymnasium, angiver 24 %, at alkohol har været taget op på et forældremøde på deres barns ungdomsuddannelse, mens 64 % angiver, at alkohol *ikke* har været taget op på et forældremøde. 12 % ved ikke, om alkohol er blevet taget op på et forældremøde.

Indflydelse på barnets alkoholvaner ved overgang til ungdomsuddannelse

Figur 6.3. Tænk tilbage på dit barns start på en ungdomsuddannelse. Blev det sværere for dig at blande dig i dit barns alkoholvaner, da det startede på en ungdomsuddannelse? Blandt forældre til børn, der går på gymnasium (stx/hf/hhx/htx) (n=236)*.

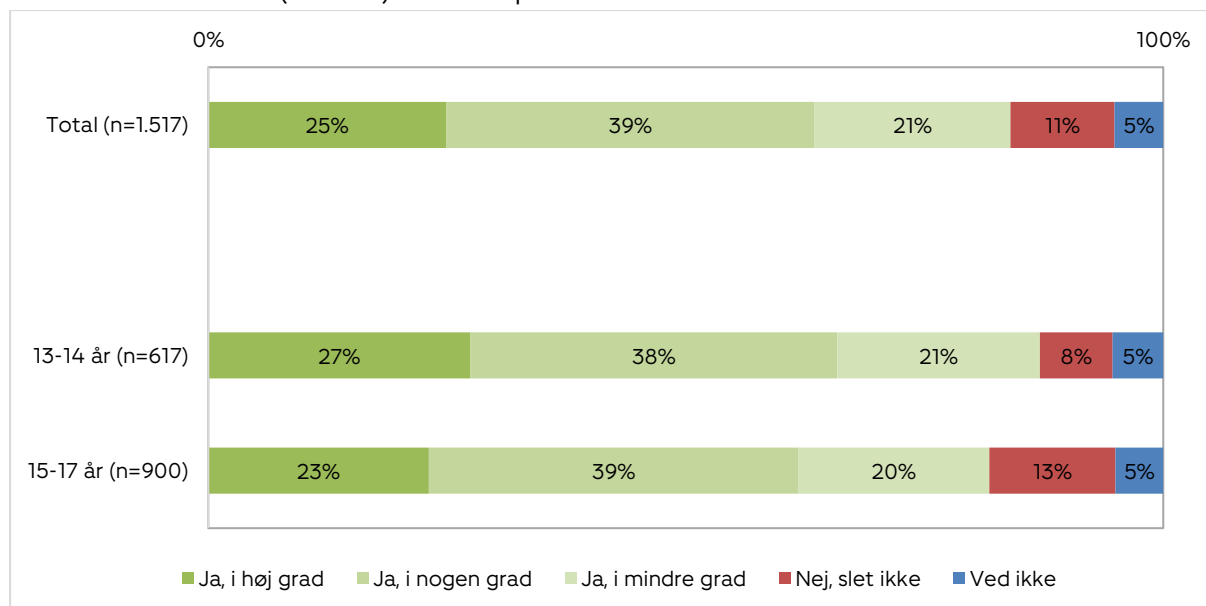

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn, barns alder og region.

- Blandt forældre til børn, der går på gymnasium, angiver 39 %, at det blev enten lidt eller meget sværere at blande sig i deres barns alkoholvaner, da barnet startede på en ungdomsuddannelse. 43 % af forældrene angiver, at det hverken blev sværere eller lettere, og 2 % angiver, at det blev lettere. 10 % angiver, at det ikke var relevant, og 4 % angiver, at de aldrig har blandet sig i deres barns alkoholvaner.

Figur 6.4. Tror du, at det har en effekt at lave aftaler med sit barn omkring alkohol, når barnet er startet på ungdomsuddannelse?

Blandt alle forældre (n=1.517) - fordelt på barns alder*.

*Ingen signifikante forskelle ift. forældres køn, barns køn og region.

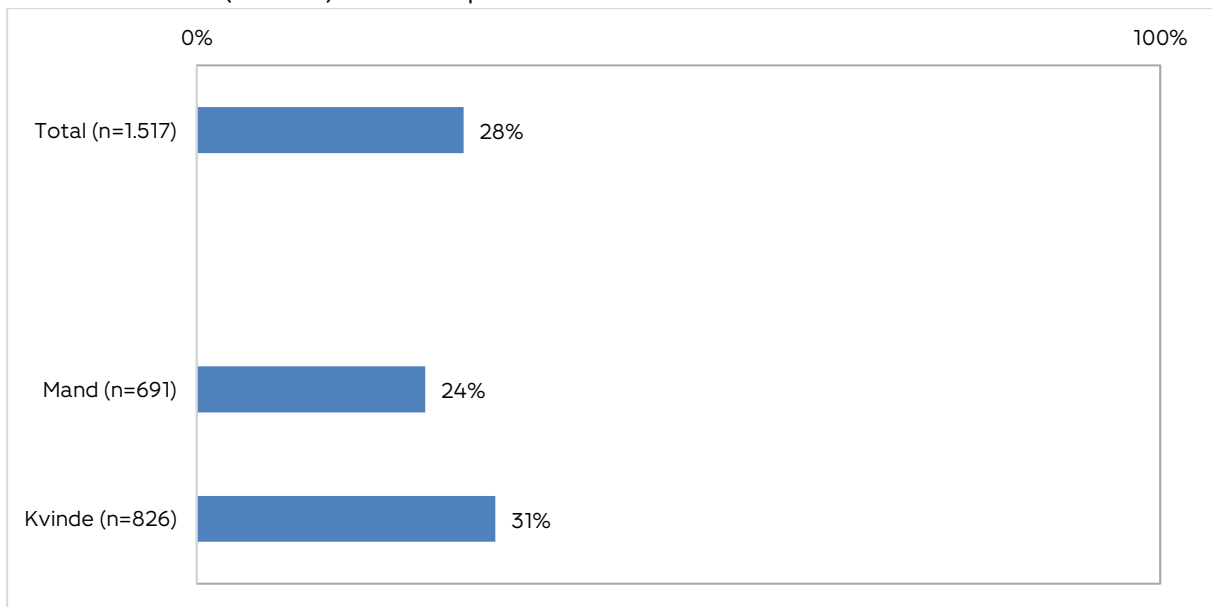
- Blandt forældre til 13-17-årige angiver 84 %, at de tror, det har en effekt at lave aftaler med sit barn omkring alkohol, når barnet er startet på en ungdomsuddannelse. 11 % tror ikke, det har nogen effekt at lave aftaler, mens 5 % svarer 'ved ikke'.
- Flere forældre til 13-14-årige end forældre til 15-17-årige tror, at det har en effekt at lave aftaler med sit barn, når barnet er startet på en ungdomsuddannelse (87 % mod 82 %).

7. Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Respondenterne blev med et åbent svarfelt (uhjulpet kendskab) spurgt "Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv venligst alle dem, der falder dig ind". Det blev tolket som kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, hvis de havde skrevet "kræft", "cancer" eller specifikke kræftformer – uanset hvilken kræftform, de havde angivet. Formålet med at spørge helt åbent var at undgå at indvirke på respondenternes svar og hermed afdække hvor mange, der selv laver koblingen mellem alkohol og kræft.

Figur 7.1. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft.
Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

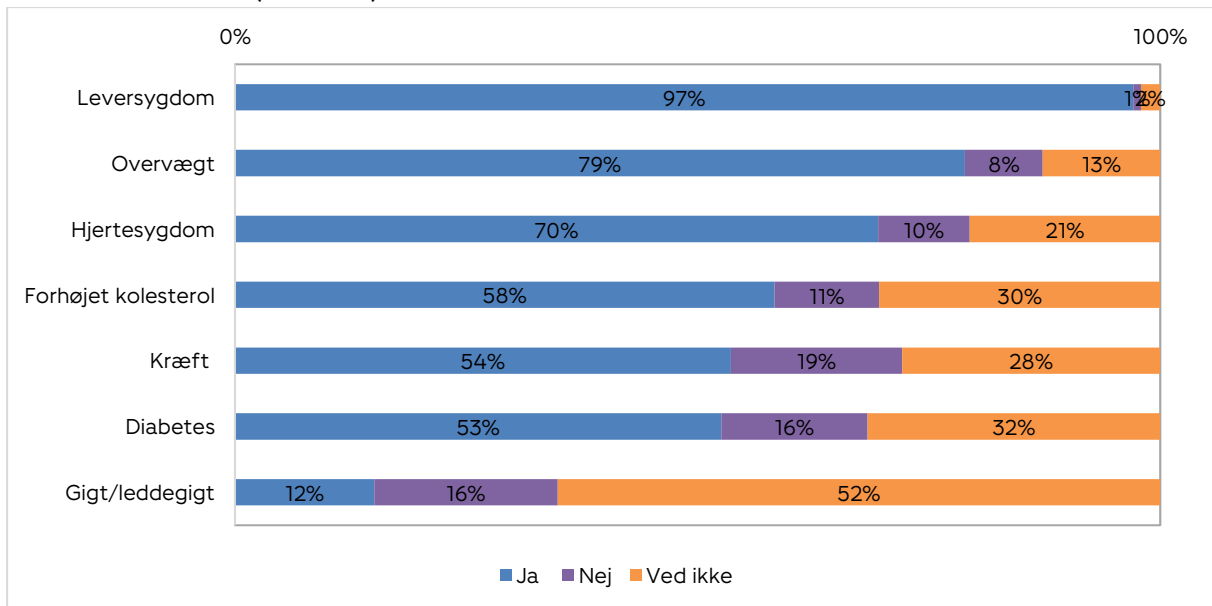
- Blandt forældre til 13-17-årige nævner 28 % kræft, når de uhjulpet bliver spurgt, hvilke sygdomme alkohol øger risikoen for.
- Flere mødre end fædre angiver kræft, når de uhjulpet bliver spurgt, hvilke sygdomme alkohol øger risikoen for (31 % mod 24 %).

Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Efter det åbne spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft blev respondenterne spurgt: "Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar", hvortil der var en række svarmuligheder (hjulpet kendskab). Formålet med at præsentere svarmuligheder – herunder kræft – var at supplere det åbne spørgsmål og afdække, hvor mange der mener, at der er en sammenhæng mellem alkohol og kræft, når de direkte præsenteres for muligheden.

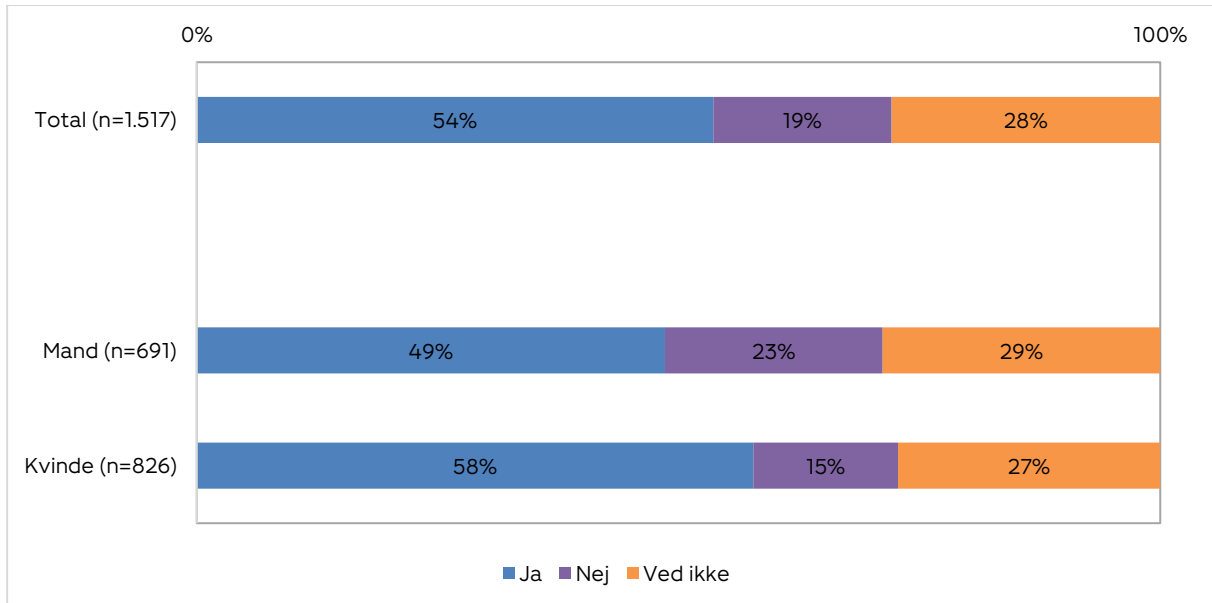
Figur 7.2. Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for?

Blandt forældre (n=1.517).

- Flest forældre angiver hjulpet, at alkohol øger risikoen for leversygdom (97 %) efterfulgt af overvægt (79 %) og hjertesygdom (70 %).
- Lidt over halvdelen af forældre angiver hjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (54 %).

Figur 7.3. Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? – Figuren viser andelen, der har svaret "kræft" (hjulpet)
Blandt forældre (n=1.517) – fordelt på forældres køn*.

*Ingen signifikante forskelle ift. barns køn, barns alder og region.

- Hjulpet angiver lidt over halvdelen af forældre (54 %), at alkohol øger risikoen for kræft, mens 19 % ikke mener, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Flere mødre end fædre angiver hjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft (58 % mod 49 %).

8. Metode

Datagrundlag

Denne rapport bygger på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.517 forældre, som har mindst ét barn i alderen 13-17 år. Alle oplysninger om både forældre og deres børn er rapporteret af forældrene. Hvis forældrene havde mere end ét barn i alderen 13-17-år, blev de bedt om at tage udgangspunkt i enten det yngste eller det ældste af disse børn (det blev afgjort tilfældigt). Data er indsamlet af analysebureauet Epinion – men i Norstats panel – i perioden 18. marts til 23. april 2024. Data er nationalt repræsentativt på forældres køn, region og barns alder. Dataindsamlingen er foregået ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema.

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet tager udgangspunkt i tidligere spørgeskemaer fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholindsats, og der er hentet inspiration fra andre nationale (f.eks. Mandag Morgen) og internationale aktører (f.eks. Cancer Research UK).

Repræsentativitet

Data er indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data - f.eks. mødre med børn i alderen 13-14 år bosat i Region Hovedstaden - som svarer til den nationale sammensætning. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Forældres køn (mand/kvinde)
- Forældres region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland)
- Barns alder (13-14 år/15-17 år)

Oplysninger om den nationale fordeling af de enkelte kvoter er hentet fra Danmarks Statistik.¹⁴ Det var tilladt, at de enkelte kvoter måtte afvige +/- 5 % i forhold til den nationale fordeling.

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på forældres køn, region og barns alder.

¹⁴ Kvoterne er beregnet ud fra registeret FAM44BA, der indeholder antal børnefamilier pr. 1. kvartal 2024 ud fra bl.a. region og børns alder. Forældres køn indgår ikke i tallene fra Danmarks Statistik, så her er 50 % mænd og 50 % kvinder repræsenteret. Se mere på www.statistikbanken.dk

Tabel 8.1. Fordeling af respondenter

Færdighedsprøvelser af elever og elevernes forældre											
Region			Region		Region		Region		Region		
Hovedstaden			Sjælland		Syddanmark		Midtjylland		Nordjylland		
Forældres køn											
Børns alder	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	Total
13-14-årige	84	101	40	50	63	73	65	80	28	33	617
15-17-årige	121	153	60	72	89	104	99	112	42	48	900
Total	459		222		329		356		151		1.517

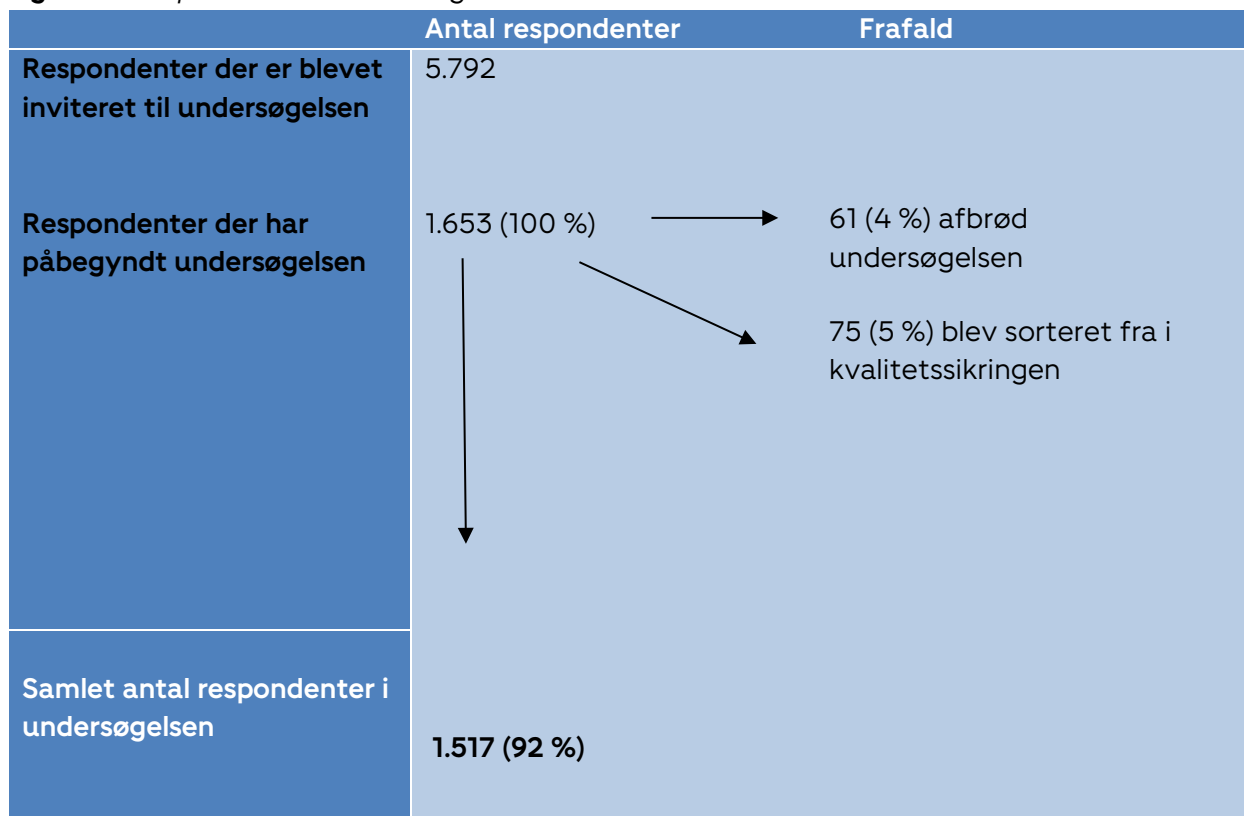
I denne dataindsamling har respondenterne haft mulighed for at angive "Andet" til spørgsmålene omkring deres eget køn (det har ingen personer gjort) og deres barns køn (det har 4 personer gjort). Forældre, der har svaret "Andet" til deres børns køn, er ekskluderet fra analyser, der opdeles på børnenes køn. Det skyldes, at gruppen (n=4) er for lille til, at det giver mening at betragte deres svar isoleret. Men de indgår i analyser opgjort på totalen samt øvrige underanalyser (f.eks. fordelt på barns alder og region).

Rekruttering af respondenter

Epinion stod for dataindsamlingen blandt forældre med børn i alderen 13-17 år fra Norstats panel. Forældrene blev via mail inviteret til at deltage i undersøgelsen. For at undgå at påvirke forældrenes svar, fik de ikke at vide, hvem der stod bag undersøgelsen, da de påbegyndte spørgeskemaet. Sidst i spørgeskemaet fremgik det, at Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden var afsender.

Respondenter i undersøgelsen

5.792 personer i målgruppen er blevet inviteret til at besvare spørgeskemaet. I alt har 1.653 respondenter påbegyndt undersøgelsen. Her har 61 respondenter kun udfyldt en del af spørgeskemaet. Således har 1.592 personer besvaret hele spørgeskemaet, og heraf er 75 respondenter blevet frasorteret i kvalitetssikringen pga. følgende årsager; de har besvaret spørgeskemaet meget hurtigt; svaret 'ved ikke' ofte; de har svaret det samme igennem store dele af spørgeskemaet; de har svaret på spørgeskemaet mere end én gang. Dette giver et samlet datasæt på 1.517 respondenter.

Figur 8.1. *Respondenter i undersøgelsen*

Begrænsninger ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver ofte anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har visse fordele, men også ulemper, sammenlignet med undersøgelser gennemført via post eller pr. telefon. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser [22]. Dette betyder, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, kan adskille sig fra den generelle danske befolkning.

Webpaneler har en vis indbygget skævhed. For eksempel er ældre, socialt dårligt stillede, kortuddannede samt personer med anden etnisk herkomst end dansk generelt underrepræsenterede. Hvis forældre, der deltager i paneler, adskiller sig fra andre forældre i deres syn på unges alkoholvaner, vil undersøgelsen ikke give et fuldstændigt retvisende billede af forældres holdninger til unges alkoholvaner. Ud over skævheden i panelets sammensætning kan der også være en skævhed i forhold til, *hvem* fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om deres holdninger til unges alkoholvaner. Derfor fik panelisterne ikke at vide, hvad spørgeskemaet handlede om – eller hvem der stod bag – før de var i gang med at udfylde det. Kun 4 % valgte at afbryde undersøgelsen undervejs – og det er således kun en lille del af frafaldet, der kan hænge sammen med indholdet af spørgeskemaet. Problemet med skævhed og bortfald imødekommes delvist af indsamlingen via kvoter. Ved at indsamle data via kvoter har Epinion sikret, at data er repræsentativt i forhold til forældres køn, region og barns alder.

Selvrapporteringen skaber en vis usikkerhed ved data. Der kan være en tendens til, at folk svarer det, de tror, afsenderen gerne vil høre. Af den grund blev respondenterne først oplyst om afsenderen på undersøgelsen (Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden) ved afslutningen af undersøgelsen. Anonymiteten ved webundersøgelser kan hjælpe til, at respondenterne føler, at det er nemmere at give ærlige svar sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

Statistiske analyser

Hvor det er relevant, er der testet for signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn, barns alder, region og barns alkoholforbrug. For at teste om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, er χ^2 -tests blevet anvendt. En p-værdi $<0,05$ er blevet anset som statistisk signifikant.

Det er kun statistisk signifikante sammenhænge, der rapporteres og omtales som sammenhænge. F.eks. skrives kun, at der er flere mødre end fædre, der angiver (hjulpet), at alkohol øger risikoen for kræft, hvis der er signifikant flere mødre, der svarer dette. Det fremgår under figurerne, hvis der er testet for forskelle og testene er insignifikante.

Afrunding af tal

I beskrivelsen af figurerne omtales ofte en sum af flere tal. Denne sum stemmer ikke altid overens med den sum, man som læser kommer frem til, hvis man summerer tallene i figurerne. Det beror på, at figurerne viser afrundede tal, men at vi har medtaget decimalerne, når vi har summeret tallene for forskellige svarkategorier.

Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til evaluerings- og analysekonsulent Pernille Boukaïdi Lundgaard (pebl@cancer.dk) hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-indsats.

Litteraturliste

1. Sikkerhedsstyrelsen, *Mere end hver tredje butik solgte ulovligt til mindreårige*. 2024.
2. Behrens, C.L., *Druk sender hvert år 30.000 unge på skadestuen*. Kræftens Bekæmpelse, 2023.
3. Hansen, S.E.R., et al., *Unge alkoholvaner i Danmark 2023*. Kræftens Bekæmpelse, 2024.
4. Christensen, A.S., et al., *Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug - En systematisk litteraturgennemgang*. Kræftens Bekæmpelse, 2016.
5. Tolstrup, J., et al., *Unge alkoholkultur - et bidrag til debatten*. København: Vidensråd for forebyggelse, 2019: 1-124.
6. Sundhedsstyrelsen, *Notat: Sundhedsstyrelsens udmeldinger om indtag af alkohol*. 2022.
7. Eliassen, M., et al., *Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects*. Eur J Epidemiol., 2014. 29(1): 15-26. doi: 10.1007/s10654-013-9855-2.
8. Squeglia, L.M., *Alcohol and the developing adolescent brain*. World Psychiatry, 2020. 19(3): 393-394. doi: 10.1002/wps.20786.
9. Pisinger, V. and Tolstrup, J., *§ALKOHOL – Unge alkoholvaner og oplevelse af tilgængelighed og kontrol 2023, rapport 2*. Statens institut for Folkesundhed, SDU, 2023.
10. WHO, *Alcohol drinking, IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans Volume 44*. International Agency for Research on Cancer. 1988.
11. WHO, *Radiation, IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans Volume 100D, A Review of Human Carcinogens*. International Agency for Research on Cancer, 2011.
12. Tybjerg, A.J., et al., *Updated fraction of cancer attributable to lifestyle and environmental factors in Denmark in 2018*. Sci Rep, 2022. 12(1): 549. doi: 10.1038/s41598-021-04564-2
13. McCambridge, J., et al., *Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies*. PLoS.Med., 2011. 8(2). doi: 10.1371/journal.pmed.1000413.
14. Pitkänen, T., et al., *Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males*. Addiction, 2005. 100(5): 652-661. Doi: 10.1111/j.1360-0443.2005.01053.x.
15. Grant, B.F., et al., *Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up*. J Subst Abuse, 2001. 13(4): 493-504. doi: 10.1016/s0899-3289(01)00096-7.
16. Madsen, K.R., et al., *Skolebørnsundersøgelsen 2022*. Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2023.
17. Sundhedsstyrelsen, *Danskernes sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil 2021*. Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2021.
18. Sundhedsstyrelsen, *Danskernes sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil: Midtvejsundersøgelsen 2023*. 2024.

19. ESPAD Group, *ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg. 2020.
20. Diderichsen, F., et al., *Ulighed i sundhed – årsager og indsatser*. Sundhedsstyrelsen, 2011.
21. Sikkerhedsstyrelsen. *Nye aldersgrænser for salg af alkohol til 16-17-årige: Gælder fra 1. april 2025*. 2025. Available from: <https://www.sik.dk/nyheder/nye-aldersgraenser-salg-alkohol-16-17-aarige-gaelder-1-april-2025>.
22. Dobrow, M.J., et al., *Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates*. J Med Internet Res. 2008. 10(4). doi: 10.2196/jmir.1090.

I denne rapport kortlægges forældres viden, holdninger og adfærd i forhold til unges – og særligt deres egne børns – alkoholvaner.

Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.517 forældre med mindst ét barn i alderen 13-17 år.

Data er indsamlet af analyseinstituttet Epinion i 2024, og data er nationalt repræsentativt i forhold til forældres køn, region og barns alder.

I rapporten kortlægges blandt andet forældre til 13-17-årige:

- Holdninger til unge og alkohol
- Holdninger til håndhævelse af aldersgrænser for køb af alkohol
- Kendskab til deres børns alkoholforbrug
- Holdninger og bekymringer i forhold til deres børns alkoholforbrug
- Indflydelse på deres børns alkoholvaner
- Oplevelser med alkohol i deres børns grundskole og ungdomsuddannelse
- Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.

Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholindsats 'Fuld af liv'.

Kræftens Bekæmpelse
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35257500
www.alkoholdning.dk

TrygFonden

